

“К” інфармуе

Адзнакі лепшым

Згодна з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 2 чэрвеня 2016 года № 187, вялікая група работнікаў розных сфер удастоена дзяржаўных узнагарод. Сярод узнагароджаных — і прадстаўнікі сферы культуры.

Ордэнам Пашаны ўзнагароджана міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Лілія Ананіч.

Медальём Францыска Скарыны ўганараваны дырыжор аркестра Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь Гомельскага дзяржаўнага цырка Валерыя Грынкевіч, артыст тэатра лялек — вядучы майстар сцэны Гродзенскага абласнога тэатра лялек Галіна Закрэўская, артыст-вакаліст, вядучы майстар сцэны Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра Лідзія Кузьміцкая, дырэктар Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Лакотка, артыст, вядучы майстар сцэны Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача Мікалай Вяльчонак, вядучы майстар сцэны Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра Раіса Сідорчык і вядучы майстар сцэны Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра Сяргей Шаранговіч.

Ганаровае званне “Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь” было прысвоена Алене Сало, артысту-вакалісту (салісту) вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь ды Аксане Якушэвіч, артысту-вакалісту (салісту) — вядучаю майстру сцэны гэтай жа ўстановы.

Намінантамі сталі...

Як паведамляе Міністэрства культуры нашай краіны, ужо вызначаны намінанты Рэспубліканскага конкурсу тэатральнага мастацтва “Нацыянальная тэатральная прэмія”, фінальны этап якога адбудзецца ў сталіцы ўвосень.

Такім чынам, па выніках праглядаў адборачнымі камісіямі тэатраў драмы, тэатра лялек, тэатра для дзяцей і юнацтва, музычнага тэатра Рэспубліканскага конкурсу тэатральнага мастацтва “Нацыянальная тэатральная прэмія” намінантамі сталі наступныя спектаклі шэрагу тэатральных труп Беларусі:

“Пінская шляхта” В.І. Дуніна-Марцінкевіча Палескага драматычнага тэатра г. Пінска;
 “Крэйцарава саната” Л.Талстога Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра драмы;
 “Пясяня” В.Дранько-Майсю-

З МАЛАДЗЕЧНА ў ПАСТАВЫ

Калі гэты нумар будзе выходзіць з-пад друкарскай машыны, у час гала-канцэрта XVI Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі “Маладзечна-2016” абвешчаць імя пераможцы Нацыянальнага конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні. Мы ж на гэтым тыдні наведальні адну з напружаных рэпетыцый, дзе Заслужаны калектыву Рэспублікі Беларусь Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр краіны пад кіраўніцтвам народнага артыста Беларусі, прафесара Міхаіла Фінберга адточваў нумары з шэрагу праграм, што рыхтуюцца музыкантамі да форуму айчыннай культуры. Міжнародны ж фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік” сёлета — дзевятнаццаты па ліку. На яго зьбіруцца прадстаўнікі шэрагу рэгіёнаў Беларусі, а таксама замежных краін. Месцам прыцягнення стануць гасцінныя Паставы. Што сёлета дадасца ў вянок традыцыйнаму фестывалю? Адказы на ўсе творчыя і не толькі пытанні напрыканцы гэтага тыдня шукайма ў фестывальных Маладзечне і Паставах.

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ і Яўгена РАГІНА з архіва “К”

ка Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага;
 “Мабыць” Д.Багаслаўскага Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі;
 “Ілюзіі” І.Вырыпаева Нацыянальнага цэнтра сучасных мастацтваў;
 “Чайка” А.Чэхава Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы;
 “Як я стаў...” Я.Пуліновіч Новага драматычнага тэатра г.Мінска;
 “Саша, вынесі смецце” Н.Варажбіт Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра;
 “На дне” Максіма Горкага, “Самы маленькі самалёт на свеце” С.Залескай-Бень Магілёўскага абласнога тэатра лялек;
 “Візіт старой дамы” Ф.Дзюрэнмата, “Вялікі змей” М.Гуснеўскай Гродзенскага абласнога тэатра лялек;
 “Фро” па А.Платонаву Брэсцкага абласнога тэатра лялек;

“Горад клоўна Піка” М.Барценева Беларускага тэатра “Лялька”;
 опера “Царская нявеста” М.Рымскага-Корсакава Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь;
 опера “Паяцы” Р.Леонкавала Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь;
 опера “Кармэн” Ж.Бізе Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь;
 балет “Лаўрэнсія” А.Крэйна Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь;
 балет “Маленькі прынц” Я.Лябавы Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь;
 “Мая чароўная лэдзі” Ф.Лоу Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра;
 “Вяселле ў Малінаўцы” Б.Аляксандрава Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра.

Рэпарцёрскі марафон

Гастролі з “Пясяняром”

Гэтым матэрыялам “Культура” выпрабуе новы цыкл “У тур са сваім журналістам”. Сутнасць яго ў тым, што карэспандэнт “К” будзе сядзець “на хвост” гастрольнага цягніка (альбо іншага транспарта), далучаючыся да творчага падарожжа. Карцей, паехалі?!..

Алег КЛІМАЎ,
 Мінск — Гомель — Мінск

Ну і ў якасці эпіграфа з Андрэя Макаравіча: “С давніх лет я любил не спектакль, а скорей подготовку к спектаклю... Режиссер весь горел и от счастья и боли сжимал кулаки...”

Пачынаючы з... аўтобуса

Частка трупы Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага са спектаклем “Пясяня” выправілася ў тур па краіне 31 мая. Я далучыўся да падзеі на двое сутак па дарозе ў Гомель — першы горад турне, дзе ў Абласным драматычным тэатры пастаноўку і паказалі публіцы. Адрозніваўся меркаванне актрысы Настасі Шпакоўскай.

— Для мяне гэта першы тэатральны тур па Беларусі, — распавяла выканаўца ролі Цёткі ў спектаклі. — Гадоў дзесьць таму мы гастралівалі па расійскіх гарадах: Самара, Саранск, Ніжні Ноўгарад... Не думаю, што цяпер акажацца складана фізічна, хутчэй эмацыянальная нагрузка іншая: адна справа граць канкрэтны спектакль раз у месяц, іншая — яго ж некалькі дзён амаль запар. Асабліва “напружна” тое для Сяргея Жбанкова, які выконвае галоўную ролю. У любым выпадку, гэта будзе прыгода. А

вось адказнасць на нас ляжыць яшчэ тая! Дарчы, канцэртныя туры з маім гуртом “Naka” больш адбіваюцца на псіхіцы — гэта праца на знос, ступень фізічнага ды душэўнага напружання розная, хай ужо даруе мне тэатр. Да ўсяго, гурт усю адміністрацыйную працу робіць самастойна. А ў паездках тэатра ўсё вырашаць, даставяць на пляцоўку, пакормяць...

Агульнае фота тых, хто ад’язджае, і тых, хто іх праводзіць, каля аўтобуса. У салоне дырэктар Эдуард Герасімовіч прадстаўляе пасажырам журналіста “Культуры”, акажы павінны былі берагчы і паводзіць сябе ў яго прысутнасці асабліва адказна (так і сталася). Мастацкі кіраўнік Сяргей Кавальчык жадае “вялізнага мастацкага выбуху ў тых месцах, дзе будзе высаджвацца наш дэсант”. Нарэшце, а 15-й гадзіне 45 чалавек (акцёр, адміністрацыйныя ды тэхнічныя работнікі, аўтары пастаноўкі) разам з карэспандэнтам “К” рушылі ў Гомель. (“Фура” з рэквізітам выехала туды з раніцы.)

У дарозе, магчыма, пасажыры вялі ўнутраны дзённік назіранняў за тым, што бачылі. Наша натхняльная прырода, аўтаапраўкі, беднаваты прыдарожны сэрвіс грамадскага харчавання. У салоне драмалі, “травілі” гісторыі, за маім крэслам кінуліся ва ўспаміны з дзяцінства: з пырскаўлкамі, гульнямі, згушчаным малаком. Я ж пагутарыў з пастаноўшчыкам спектакля Валянцінай Ераньковай.

— Перад паездкай занятая ў спектаклі сабраліся абмеркаваць творчыя ды тэхнічныя пытанні. На час тура ў спектакль на падмену ўзялі новую актрысу — тэрмінова ды якасна займаліся яе ўводам...

Заканчэнне — на старонцы 5.

Увага! Аб’ява!*

Беларуская гандлёва-прамысловая палата

праводзіць акцыю

«Культурнае лета з карнэтам АТА»

чэрвень – жнівень 2016 года

зніжка 30%

на афармленне карнэта АТА для часовага вывазу тавараў для культурных мэтаў (музей, тэатр, музыка, кіно і г.д.)

Сумарная зніжка для членаў БелГПП – 40%

Дадатковая інфармацыя на сайце БелГПП

www.cci.by

УНП 10016880

22 — 23 ЧЭРВЕНЯ У МІНСКУ —
У УСЕБЕЛАРУСКІ НАРОДНЫ СХОД

22 — 23 чэрвеня, як "К" пісала ўжо, у Мінску пройдзе пяты Усебеларускі народны сход. На абмеркаванні будучы вынесены пытанні аб выніках рэалізацыі Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2011—2015 гады і аб асноўных палажэннях Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны на 2016—2020 гады. Чакаецца, што ўдзельнікамі мерапрыемства стане прыкладна дзве з паловай тысячы чалавек з усіх куткоў краіны.

Аляксандр ВЯРСОЦКІ, дэлегат Усебеларускага народнага сходу, начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гродзенскага аблвыканкама

Справаздача, аналіз, прагноз

Дэлегатам (упершыню) на V Усебеларускі народны сход абраны **Аляксандр ВЯРСОЦКІ**. Гэта чалавек, які вынікова працуе над тым, каб клубы, бібліятэкі і музеі вобласці працавалі на перспектыву, каб гродзеншчына ўспрымалася краем замкаў.

Яўген РАГІН

— Якім, на ваш погляд, павінен быць Усебеларускі народны сход?

— Дзелавітым ды канструктыўным. Справаздачная частка — абавязковая. Неабходна прааналізаваць, што мы здолелі зрабіць, а што — не. Тут галоўнае разабрацца, чаму не выкананы пэўныя абавязальствы, прынятыя на папярэднім народным сходзе. Толькі грунтоўны аналіз дазволіць акрэсліць рэальныя перспектывы дзейнасці

на бліжэйшыя пяць гадоў. Я для сябе, да прыкладу, перспектывы далейшага развіцця культуры гродзеншчыны бачу дакладна.

— Давайце пра тое, што зроблена ў вобласці за гэты час, а якія з задум рэалізаваць не ўдалося.

— Мінулая пяцігодка для гродзеншчыны была досыць прадуктыўная. Зварышылі рэканструкцыю тэатра лялек. Да ладу давялі сядзібу Міхала Клеафаса Агінскага ў Сморгонскім раёне, узавілі палац Друцкіх-Любецкіх у Шчучыне, пабудавалі музей у Бераставіцы, стварылі музейныя экспазіцыі ў Іўі, Лідзе, Сморгоні, Ашмянах... У перспектыве застаецца завяршэнне работ у Лідскім замку і ў Старым Гродзенскім. І першы і другі даўно з'яўляюцца для краіны брэндавымі... Гэта менавіта тыя пытанні, якія я хацеў бы ўзняць на Усебеларускім народным сходзе.

Афіцыйна

Выбары-2016

У адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь **Аляксандра Лукашэнкі ад 6 чэрвеня № 190 выбары ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання прызначаны на 11 верасня бягучага года.**

Згодна з Указам № 191 выбары ў Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання пройдуць з 18 чэрвеня па 18 верасня 2016 года. Абавязкі па арганізацыі выбараў і кантролі за выкананнем выбарчага заканадаўства ўскладзены на Цэнтральную камісію краіны па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў.

Фінансаванне расходаў на падрыхтоўку і правядзенне выбараў у рэспубліканскага бюджэту забяспечыць Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь. Усе дакументы, датычныя выбарчай кампаніі, можна знайсці на сайце Цэнтрвыбаркама.

Удакладненне

У № 22 матэрыял "Матрыца экспромта" выйшаў без подпісу аўтара. Выпраўляемся: гэты тэкст пра мастака Смасу Сугінтаса і яго выставу ў галерэі "Мастацтва" напісала мастацтвазнаўца Ульяна Фядотава. Перапрашаем!

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) **КУЛЬТУРА** Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ. **Адказны сакратар**: Юры КАРПЕНКА; **рэдактары аддзелаў**: Надзея БУНЦЭВІЧ, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілья СВІРЫН; **аглядальнікі рэдакцыі**: Дар'я АМЯЛКОВІЧ, Настася ПАНКРАТАВА, Аліна САУЧАНКА, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ; **спецыяльны карэспандэнты**: Пётр ВАСІЛЕЎСкі, Алес КЛІМАЎ, Алена ЛЯШКЕВІЧ, Канстанцін АНТАНОВІЧ; **карэспандэнт** — Вольга РОПАТ; **мастацкі рэдактар** — Наталія ОВАД.

Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА". 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Аўтары допісаў паводляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэзэндуцца і не вяртаюцца. Мержванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыялы на правах рэкламы. "Культура", 2016. Наклад 4 277. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падыскана ў друку 10.06.2016 у 18.30. Замова 2279. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

III Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі, які адбыўся на гэтым тыдні, вылучаўся асаблівай увагай да гуманітарных аспектаў. Пасяджэнне адной з яго секцый, "Беларуска-расійскае гуманітарнае супрацоўніцтва і ўзаемадзеянне ў сферы турызму: гістарычны і сучасны кантэкст", прайшло 7 чэрвеня ў знакамітым Нясвіжскім палацы. Высокія госці, большасць з якіх пабывалі там упершыню, не хавалі сваёго захаплення ад убачанага і пачутага падчас экскурсіі. Ды і барочныя інтэр'еры колішняй Тэатральнай залы стварылі выдатнае ачацэнне для абмену ідэямі ў сферы культурнага супрацоўніцтва.

У праграме секцыі (справа налева): Барыс Сяргеевіч Ала Манілава, Уладзімір Сяміко і Сяргей Рыбакоў.

Экскурсія для гасцей Нясвіжа.

Ілья СВІРЫН, Сяргей ЖДАНОВІЧ (фота), Мінск — Нясвіж — Мінск

Як адзначыў падчас адкрыцця пасяджэння намеснік старшыні Камітэта Савета Федэрацыі Расіі па навуцы, адукацыі і культуры Сяргей Рыбакоў, надвычайная ўвага на Форуме да гуманітарнай сферы сведчыць пра ўсведамленне яе ролі ў наладжванні міждзяржаўных кантактаў. Па словах міністра культуры Рэспублікі Беларусь Барыса Святлова, выбудоўваць гэтае супрацоўніцтва не трэба: "Мы даўно ўжо ім жывем". Сведчаннем таму — і падпісанне на высокім узроўні пагадненні, і традыцыя правядзення абменных дзён культуры. У той самы час, на пасяджэнні секцыі асабліва падкрэслівалася роля не толькі міждзяржаўнага, але таксама і гарадзкіх супрацоўніцтва, якое б уключала ў сумесныя праекты канкрэтныя ўстановы культуры. Даволі сімвалічным актам стала падпісанне цэлага шэрагу пагадненняў паміж апошнімі, якое завяршала праграму мерапрыемства. І не выпадзе сумнявацца ў тым, што гэты спіс будзе доўжыцца і ў будні.

Пытанне турызму на пасяджэнні было актуалізавана зусім невыпадкова. Справа ў тым, што ў няпростым з фінансавага пункту гледжання мінулым годзе назіраўся спад пільнаў у абодвух напрамках. Як адзначыў намеснік міністра спорту і турызму Рэспублікі Беларусь Міхаіл Партной, дзякуючы апэратыўна зробленым заходам сітуацыя ўдалося выправіць ужо сёлетна, але... Наўрад ці выпадзе сумнявацца ў тым, што патэнцыял тут пакуль далёка не вычарпаны. Таму гаворка вялася і пра сумеснае прасоў-

Пра супрацу — у палацы Радзівілаў

У час правядзення пасяджэння секцыі.

ванне дзвюх краін на трэціх рынках, і пра развіццё дзіцячага турызму, і пра стварэнне ў Беларусі і Расіі інфраструктуры для караванінгу — перспектывай галіны, развіццё якой у нашых краінах пакуль прабуксоўвае.

Як адзначыла намеснік міністра культуры Расійскай Федэрацыі Ала Манілава, прыспеў час не толькі вырашыць канкрэтныя праблемы, але і ў цэлым вывесці супрацоўніцтва ў сферы турызму на новую арбіту. Яна пераканана ў тым, што Беларусь можа быць цікавай расіянам не толькі сваімі санаторыямі (а менавіта гэты від турызму імі сёння найбольш запатрабаваны), але і гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі. Галоўная праблема — брак інфармацыі — часткова вырашальная дзякуючы ўключэнню беларускіх аб'ектаў у тыя базы адметнасцяў, што распрацоўваюцца ў Расіі.

Падчас падпісання пагаднення аб супрацоўніцтве Нацыянальнага гістарычнага музея Беларусі з Астраханскім дзяржаўным гісторыка-архітэктурным музей-запаведнікам Расіі.

Адзін з праектаў, які абмяркоўваўся на пасяджэнні, выглядае інавацыйным: стварэнне міждзяржаўных турыстычных маршрутаў для школьнікаў па мясцінах, звязаных з гісторыяй Вялікай Айчыннай вайны. Між тым, старажылы абавязкова прыгадаюць: нешта падобнае ўжо было за савецкім часам, калі да такіх аб'ектаў, як Хатынь альбо Курган Славы, прыязджалі экскурсійныя аўтобусы ці не

з усёй "шомай часткі сушы". Стварэнне (альбо аднаўленне) адзінай сеткі маршрутаў, якая б аб'ядноўвала знамяныя аб'екты, прысвечаныя падзеям мінулай вайны, зможа вярнуць ім колішняю колькасць наведванняў.

Зразумела ж, прысвечанае культурнаму турызму пасяджэнне не магло абмінуць увагай супрацоўніцтва ў музейнай галіне. На думку дырэктара музея-запаведніка "Міхайлаўскае" Георгія Васілевіча, яно павінна стаць больш сістэмным: не лішне было б планавачы канкрэтныя захады не толькі ў блізкай перспектыве, але таксама і на 3 — 5 гадоў. А ў адказ на агучаную ідэю аб правядзенні фестывалю музейнага кіно Барыс Святлоў адразу прапанаваў зладзіць яго праз два гады — у рамках чарговага форуму "Музеі Беларусі". Увага на пасяджэнні была нададзена

Фотафакт

У рамках Года культуры ў Зале Перамогі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны гэтай установе перададзена карціна Вадзіма Карпава "Беларускі Сусанін". На палатне кастрамскага мастака, якое перадаў намеснік губернатара Кастрамскай вобласці Расіі Аляксей Смірноў, што браў удзел у працы 3-га Форуму рэгіёнаў Беларусі і Расіі, адлюстраваны 76-гадовы беларускі селянін Іосіф Філіповіч, які ў час Вялікай Айчыннай вайны паўтарыў подзвіг Івана Сусаніна. У снежні 1942 года гэты партызанскі сувязны цаной уласнага жыцця падчас блакаты партызанскай зоны ў Ліпчанцы Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці завёў у непраходныя балоты 300 фашысцкіх карнікаў.

Фота Мікалая ШАЎЧЭНКІ

Карціну ў Аляксея Смірнова прыняў намеснік дырэктара музея Юры Цыгал.

Перспективы ў Праграме

10 чэрвеня міністр культуры Рэспублікі Беларусь Барыс Святлоў і міністр культуры Латвійскай Рэспублікі Дацэ Мелбардэ падпісалі ў Нацыянальнай бібліятэцы Праграму супрацоўніцтва на 2016 — 2018 гады ў сферы культуры.

Міністэрствы будуць спрыяць пашырэнню і ўстанавленню прамых кантактаў паміж музычнымі ўстановамі, канцэртнымі арганізацыямі, творчымі саюзамі, а таксама абмену выканаўцамі, музычнымі калектывамі і спецыялістамі галіны.

Бакі будуць заахвочваць непасрэднае супрацоўніцтва паміж Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам оперы і балета Рэспублікі Беларусь і Латвійскай Нацыянальнай операй і балетам, падрыхтоўку і рэалізацыю сумесных праектаў, абмен пастаноўкамі, салістамі, рэжысёрамі і харэографамі. Праграма закранула і ўзаемаадносіны паміж Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам Рэспублікі Беларусь і Ліяпальскім сімфанічным аркестрам.

Вялікая ўвага ў Праграме надаецца міжнародным музычным фестывалям, якія праводзяцца на тэрыторыі дзяржаў. Беларускі бок запрасіў прадстаўнікоў Латвіі прыняць удзел у Міжнародным фестывалі мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”, у Міжнародным фестывалі мастацтваў “Беларуская музычная восень” (Мінск), Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі (Віцебск). Латвійскі бок у сваю чаргу прапанаваў Беларусі ўдзел у VI Міжнародным конкурсе драўляных духавых інструментаў імя Андрэя Юрана (Рыга), у Міжнародным конкурсе медных духавых інстру-

ментаў імя Андрэя Юрана (Рыга), у Міжнародным конкурсе піяністаў імя Язэпа Вітола (Рыга), у Міжнародным конкурсе харавых дырыжораў імя Язэпа Вітола (Рыга), у Балтыйскім міжнародным фестывалі балета (Рыга), у штогадовым Міжнародным фестывалі музыкі і мастацтва “Даўгаўпілс ReStArt”.

Міністэрствы культуры Беларусі і Латвіі будуць заахвочваць развіццё прамых кантактаў паміж прафесійнымі тэатрамі, садзейнічаць абмену выканаўцамі і пастановачнымі групамі, крытыкамі, тэатразнаўцамі, тэатральнымі рэжысёрамі, самімі пастаноўкамі. Супрацоўніцтва ўжо дакладна закрэне Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы, Латвійскі Нацыянальны тэатр і Рыжскі рускі тэатр імя Міхаіла Чэхава. Для ўстаноў будуць арганізаваны абменныя гастролі, а таксама запрашэнні рэжысёраў для ажыццяўлення пастановак. Беларускі бок запрасіў прадстаўнікоў Латвіі для ўдзелу ў Міжнародным форуме тэатральнага мастацтва “ТэАрт” (Мінск) і ў Міжнародным маладзёжным тэатральным форуме “М@рт.кантакт” (Магілёў).

У 2016 — 2018 гадах, згодна

2016 ГОД КУЛЬТУРЫ
Ініцыятыва — бадай самае каштоўнае, што ёсць у развіцці творчасці і культуры. І важна, што ў Год культуры гэтая ініцыятыва працягваецца з падвоенай энергіяй. А хэштэг #2016годкультуры стаў назвай новай рубрыкі “К” і пазнакай для такіх матэрыялаў на спецыяльных рэсурсах газеты.

конкурс ансамбляў “Nova Musica” (Даўгаўпілс), у Міжнародным конкурсе маладых вакалістаў “Bella Voce” (Даўгаўпілс).

Кінематограф таксама стаў часткай культурнай Праграмы на бліжэйшыя гады. Плануецца ўдзел беларускіх фільмаў і кінематографістаў у Міжнародным фестывалі “2 Annas”, а латвійскай прадукцыі і творцаў у Мінскім міжнародным кінафестывалі “Лістапад”, Міжнародным фестывалі анімацыйнага кіно “Анімаёўка” (Магілёў). Міністэрствы будуць спрыяць удзелу прадзюсараў і рэжысёраў кіно Беларусі ў Форуме дакументальных фільмаў краін Балтыйскага мора.

Цікавы вопыт атрымаюць нацыянальныя і публічныя бібліятэкі абедзвюх краін, будзе ажыццяўляцца абмен экспертамі ў сферы бібліятэчнай справы. Музеі Рэспублікі Беларусь і Латвійскай Рэспублікі таксама зладзяць абмен выставамі выяўленчага мастацтва. Краіны будуць абменьвацца інфармацыяй у галіне ўліку, аховы, рэстаўрацыі, выкарыстання і прапаганды гісторыка-культурнай спадчыны, вывучаць магчымасці сумеснага правядзення семінараў і сімпозіумаў. Не застануцца незаўважанымі самадзейная творчасць і нематэрыяльная культурная спадчына. Спецыялісты змогуць ажыццявіць абмен інфармацыяй па міжнародных фальклорных фестывалях, а таксама прыняць у іх удзел. Будуць арганізаваны сумесныя выставы і семінары, прысвечаныя народнай прыкладнай творчасці і традыцыйным рамёствам.

“...Крок”, Юркоўскі

Віцебск як культурная сталіца Беларусі прымервае да сябе новы вобраз — гаспадара першага Міжнароднага фотафестывалу “Фотакрок”, які адбудзецца з 23 па 26 чэрвеня. Арганізатарамі фэста выступілі аддзел ідэалагічнай работы, культуры, па справах моладзі Віцебскага гарвыканкома, “Рус прэс фота”.

Фотафестываль носіць імя Сігізмунда Юркоўскага, выбітнага ўраджэнца горада на Заходняй Дзвіне. Юркоўскі ўвайшоў у гісторыю фатаграфіі як канструктар, што прапанаваў сваё вынаходніцтва — шторна-шчылінны затвор, якім да гэтых часоў карыстаюцца фатографы. Адыбылося гэта ў часы, калі чалавецтва адкрыла для сябе новыя звышсвятлоадчувальныя матэрыялы. “Імгненны затвор” і імя Сігізмунда Юркоўскага, такім чынам, уключаны ў сусветныя і айчыныя крыніцы па фотасправе.

Праграма 4 дзён фестывалу — гэта конкурс “Рух жыцця”, выставы фотамастакоў Беларусі, Расіі, Літвы, Латвіі, Польшчы і Украіны, бліц-конкурс, майстар-класы ад прафесіяналаў, фотоперформансы, рэвю здымкаў, работа творчых майстэрняў.

“Фотакрок” дэбютуе, але ўжо бачыць сябе як платформу для аматараў і спецыялістаў, дзе магчымы абмен творчым і прафесійным вопытам. Фэст ставіць перад сабой мэту аб’яднаць нацыянальных і замежных адмыслоўцаў і аматараў у Віцебску.

Дарэчы, арганізатары прапаноўваюць стаць удзельнікам фотаконкурсу ў рамках праекта пад назвай “Рух жыцця”. Работы прымаюцца да 15 чэрвеня, з умовамі спароніцтва можна азнаёміцца на сайце фотафестывалу ім. Сігізмунда Юркоўскага.

Акорды “Славянскага...”

Чаго чакаць ад юбілейнага “Славянскага базара ў Віцебску”?.. 9 чэрвеня ў рэжыме тэлемаста Мінск — Масква паведамлілі журналістам пра творчыя нумары і новыя цікавосткі XXV Міжнароднага фестывалу мастацтваў.

Вольга РОПАТ

“Славянскі базар...” “вырас” з фестывалу польскай песні. Як адзначылі на прэс-канферэнцыі, публіку чакае гістарычная падзея: удзельніца таго фэсту знакамітая польская спявачка Марыя Радовіч прыедзе на “Славянскі базар...” і сумесна з народным артыстам Расіі Валерыем Лявонцьевым выканае сумесны нумар.

Наогул жа, на цырымоніі адкрыцця якрэз і звернуцца да ўспамінаў: з чаго пачынаўся фестываль, хто ўнёс свой уклад у тое, каб фестываль не проста існаваў, а паўна-вартасна жыў і развіваўся.

Сёлета і наогул шмат юбілеяў. Адзін з іх асаблівы для

“Славянскага базара” — 75 гадоў са дня нараджэння народнага артыста Беларусі, народнага артыста СССР Уладзіміра Мулявіна, таму цырымонія адкрыцця будзе прысвечана памяці гэтага творцы. Скажам, песню “Белавежская пушча” выканае па-новаму замежны выканаўца. У Віцебскай абласной філармоніі ў рамках “Славянскага базара...” пройдзе канцэрт, у якім будзе прадстаўлена адроджаная дырыжорам, заслужаным артыстам Рэспублікі Беларусь Аляксандрам Крамко рок-опера “Песня пра долю”: яна прагучыць у першым аддзяленні, а ў другім — песенныя творы Мулявіна.

Як адзначалася раней, усяго ў праграме больш за 100 мерапрыемстваў. Шмат заявак паступала як ад калектываў аматарскіх, так і ад прафесійных, таму быў сур’ёзны адбор. У гэтым годзе, як аб’являюць арганізатары, будзе шырокая выстава праграма — 11 праектаў на любы густ: Марк Шагал, фотавыставы, сумесная беларуска-кітай-

ская экспазіцыя... Пройдуць таксама гала-канцэрты майстроў мастацтваў Чэхіі і Ізраіля. Акрамя эстраднага жанру прадставяць шансон, маладзёжную папулярную музыку...

Ужо атрымаў папулярнасць сярод глядачоў у папярэднія гады праект “EuroPlus TV. Hit Non Stop у Віцебску”. У праекце “25 імгненняў лета” выступяць 25 уладальнікаў Гран-пры і лаўрэатаў конкурсу віцебскага фестывалу.

Упершыню сёлета адбудзецца цырымонія ўзняцця сцяга “Славянскага базара...”. Плануецца, што традыцыйную прэмію “Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення” ўручыць Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка, а на плошчы зорак з’явіцца яшчэ адна пліта з імем таго, хто яе атрымае. А яшчэ юбілейны фестываль паб’е рэкорды: летась соды прыехалі 42 краіны, а ў 2016-м чакаюць 44. Ну а глядачоў па папярэдніх падліках будзе больш на 5 тысяч у параўнанні з мінулым годам.

Фотафакт

Дзе наша вялікая лыжка?

У Беразіне, натуральна. Пры мясцовым Раённым цэнтры рамёстваў і Музеі драўлянай лыжкі ёсць. А цяпер вось на тэрыторыі ўстановы і 23-метровы рарытэт з’явіўся. Малодшы навуковы супрацоўнік РЦР Алена Лапыцька сведчыць: самы вялікі ў свеце. Разьбярты Яўген Осіпаў, Уладзіслаў Макавецкі і Аляксандр Паскробка рабілі дубовую лыжку (на ёй — і цмок, і сонца, і герб райцэнтра) ці не з зімы, а 10 чэрвеня завяршылі яе прапітку, каб доўга вока радавала. Прэзентацыя цуда адбудзецца ў нядзелю. Пакуль дасягненне не зафіксавана, але зарэгістраваны папярэдні рэкорд застаецца далёка ад бярэзінскага — гаворка пра румынскую лыжку на 17,82 метра.

"Лічбавы" падыход

Як увайсці ў топ?

Не аднойчы падчас выездаў у рэгіёны Беларусі мне даводзілася чуць прыкладна такія словы: **вось каб нам дапамаглі з грашыма, мы б нашу царкву (касцёл, сядзібу, палац) адрэстаўравалі! Між тым, не сакрэт, што працэс рэстаўрацыі любога старадаўняга аб'екта расцягваецца на гады і патрабуе значных сродкаў, якіх у раённых уладаў часам можа і не быць. Таму зазвычай у такіх выпадках у рэгіёнах спадваюцца на фінансавую падтрымку з дзяржаўнага бюджэту ды Міністэрства культуры краіны.**

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Дык вось, добрая навіна: днямі на Нацыянальным прававым інтэрнэт-партале была апублікавана пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 3 чэрвеня 2016 года № 437 "Аб некаторых пытаннях забеспячэння захавання гісторыка-культурнай спадчыны".

Згодна з дакументам, зацверджаны пералік гісторыка-культурных каштоўнасцей катэгорыі "0", "1" і "2", што знаходзяцца ва ўласнасці адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак Рэспублікі Беларусь, а таксама рэлігійных арганізацый, выдаткі па забеспячэнні захавання якіх у частцы капітальных выдаткаў могуць фінансавацца з рэспубліканскага бюджэту.

Так, у дадзены пералік уключаны 27 аб'ектаў, 6 з якіх адносяцца да катэгорыі "0". Гэта Тройцкі касцёл у вёсцы Чарнаўчыцы Брэсцкага раёна, ансамбль Спас-Ефрасіннеўскага манастыра ў Полацку, Барысаглебская (Каложская) царква ў Гродне, царква абарончага тыпу ў вёсцы Сынкавічы Зэльвенскага раёна, Свята-Раждзевенска-Багародзіцкая царква-крэпасць абарончага тыпу ў вёсцы Мураванка Шчучынскага раёна і комплекс былога манастыра езуітаў у Нясвіжы.

Першая катэгорыя таксама шматлікая. Сюды ўвайшлі 8 аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны: ансамбль Свята-Успенскага манастыра ў вёсцы Жыровічы Слонімскага раёна, Успенскі касцёл у Мсціславе, палаца-паркавы ансамбль — рэшткі былога палаца Пустоўскіх у Косаве Івацэвіцкага раёна, комплекс Мікалаеўскага касцёла ў Міры Карэліцкага раёна, замак у Лідзе і рэшткі замка ў Наваградку, комплекс былога манастыра бернардынцаў у вёсцы Будслаў Мядзельскага раёна і палаца-паркавы ансамбль у вёсцы Жылічы Кіраўскага раёна.

Таксама ў дакуменце прадстаўлена 13 аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны другой катэгорыі. Гэта комплекс Свята-Раждзевенска-Багародзіцкага манастыра ў вёсцы Юравічы Калінавіцкага раёна, рэшткі былога замка

Сапегаў у вёсцы Гальшаны Ашмянскага раёна, царква Параскевы Пятніцы ў вёсцы Збірогі і Міхайлаўская царква ў вёсцы Чэрс Брэсцкага раёна, Нікіцкая царква са званіцай у вёсцы Здзітава і Міхайлаўская царква ў вёсцы Сцяпанкі Жабінкаўскага раёна, царква Параскевы Пятніцы са званіцай у вёсцы Дзівін Кобрынскага раёна, парэшткі былога палацавага комплексу Сапегаў у Ружаных Пружанскага раёна, Куцейненскі манастыр у Оршы, Успенская царква ў вёсцы Кашавічы Петрыкаўскага раёна, ансамбль былога манастыра езуітаў у Гродне, фрагменты замка ў вёсцы Косава Сморгонскага раёна і фрагменты замка ў Быхаве.

Усё гэта значыць, што пералічаныя аб'екты спадчыны, калі ў іх неабходна будзе зрабіць капітальны рамонт, змогуць разлічваць на грошы з дзяржаўнага бюджэту краіны. Напрыклад, я ўжо неаднаразова пісаў пра тое, што ў Чачэрску Гомельскай вобласці мясцовыя ўлады шукаюць грошы на рэстаўрацыю былой сядзібы Чарнышовых-Круглікавых. Па пераездных разліках начальніка аддзела ідэалогіі, культуры і па справах моладзі Чачэрскага райвыканкама Юліі Басаргіной, толькі на пачатак работ патрэбна каля 5 мільярдаў рублёў.

Грошы, як бачна, немалыя. Між тым, сядзіба Чарнышовых-Круглікавых мае толькі трэцюю катэгорыю каштоўнасці — гэта значыць, адносіцца да помнікаў рэгіянальнага маштабу. Таму зараз мясцовыя ўлады закліпаюць тым, каб перавесці палац Чарнышовых-Круглікавых з трэцяй у другую катэгорыю. Пасля гэтага сядзіба займее ўжо агульнанацыянальна статус, значыць, для яе рэстаўрацыі могуць знайсціся грошы і ў рэспубліканскім бюджэце.

Тыя ж помнікі, што згаданыя ў пастанове, могуць разлічваць на дапамогу з боку дзяржавы. Думаю, кожны пагодзіцца з тым, што косяўскі палац або манастыр у Юравічах — "перліны" на карце Беларусі. Таму іх (і не толькі) аднаўленне — справа гонару. Ды і пра рост турыстычнага патэнцыялу забывацца не варта. У якасці доказу — адзін факт. Адрэстаўраваны Мірскі замак ды Нясвіжскі палаца-паркавы ансамбль сёння пастаянна ўваходзяць у топ-5 па наведвальнасці сярод турыстаў Беларусі і сумежных краін. Так, паводле даных Нацыянальнага статыстычнага камітэта краіны, у 2015 годзе ў Мірскі замак завітала больш за 300 тысяч чалавек, а ў палац Радзівілаў у Нясвіжы — больш як 400 тысяч гасцей. Кожны з турыстаў пакінуў у названых установах культуры свае грошы як за білеты, так і за сувеніры. Так што "рэстаўрацыйныя" выдаткі магчымы і "адбіць". Хто ведае, мо з цягам часу ў топ-5 па наведвальнасці ўвойдуць і тыя помнікі спадчыны, якія сёння толькі чакаюць будаўнікоў і рэстаўратараў?

Беларускі саюз дызайнераў ініцыяваў праект "Тутэйшы дызайн: асобы і рэчы", вядомы таксама пад назвай "Рэчы Беларусія". Мая гутарка са старшынёй творчага саюза Дзмітрыем Сурскім пачалася з пытання "Навошта?" Які сэнс вывучаць прадметы, якія ў большасці выпадкаў страцілі функцыянальны складнік. І звычайнаму чалавеку, калі ён не калекцыянер, непатрэбныя і задарма?

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

— А навошта навука гісторыі, археалогія, навошта вывучаць мёртвыя мовы? Людзі маюць патрэбу ў тым, каб гістарычны досвед не знік, не згубіўся, быў скарыстаны на поўніцу наступнымі пакаленнямі. Вельмі важнае пытанне пра форму фіксацыі досведу, бо ўсё захаваць немагчыма. Да прыкладу, што рабіць з будынкамі-хмарачосамі, калі скончыцца іх гарантыйны тэрмін? Тое ж тычыцца цеплавозаў, караблёў. А тым больш, як захоўваць аднаразовыя рэчы, якія дзеля таго і робяцца, каб скарыстаць, а потым выкінуць і забыць? Хіба што ў лічбавым выглядзе, віртуальна. Перад тым, як пазбавіцца ад рэчы, робіш яе выяву і апісанне ды закідаеш на "воблака", ствараючы такім чынам задзел працы, аб'ём аб'ектуных даных для будучых даследчыкаў нашай матэрыяльнай культуры.

Па словах спадара Сурскага, знікаюць прадпрыемствы, чыя прадукцыя, здавалася б, будзе запатрабаванай вечно. Шэраг фабрык, якія гадоў дзесці таму лічыліся рэнтабельнымі, сёння ўжо не існуюць. Асобнага даследавання, на думку візаві, патрабуе вытворчы патэнцыял Беларусі ў дакастрычніцкі перыяд. У час працы над праектам, у прыватнасці, было высветлена, што ў Віцебску з'явілася першая ў Расійскай імперыі фабрыка, якая прамысловым чынам рабіла акулеры. У калекцыі маецца адно матэрыяльнае сведчанне таго факту: гэта акулеры для лётчыкаў. Насамрэч, даволі складаны прадмет, у якім спалучаны шкло, скура. Да таго ж, ён быў культывым, адзнакай элітарнасці. Сама ж прафесія лётчыка на мяжы мінулага і пазамінулага стагоддзя была авяная рамантыкай.

Вывучэнне старых рэчаў можа быць цікавым яшчэ і з прафесійнага гледзішча. Да прыкладу, чытаеш у навуковым часопісе пра вынаходніцтва, зробленае ў Германіі. Там на падставе эрганамічных даследаў прыйшлі да высновы, што ручка рыдлёўкі павінна быць крывой. Гэта разгружае хрыбет, адпаведна змяняе стомленасць, дапамагае актыўна працаваць. Сапраўды, гэта ж відавочна — чаму не дадумаці раней? А калі летам адпачываеш дзе-небудзь на Браслаўшчыне, дык там на хутары вільі, рыдлёўкі і іншыя інструменты ўсе менавіта з такімі крывымі ручкамі. Беларусія сяляне да тых жа

Некалькі "Рэчы Беларусія" з аднаўленай суполкі ў адной з сацыяльных сетак: канструкцыя прыпынку на Мішчыне, баранка, боты вытворчасці баранавіцкай фабрыкі і інтэгральная схема.

Вартасць пасля гарантыі

Ідэнтычнасць паводле... імпартазамышчэння

вынікаў, што і нямецкія навукоўцы, прыйшлі эмпірычным шляхам. Так што гісторыя — гэта не забаўка, не сродак каб бавіць час, але багатая крыніца ведаў утылітарнага прызначэння. І нездарма сёння ў людзей такая цікавасць да набыцця і аднаўлення старых рэчаў, да вінтажы. Зрэшты, у гэтым можна пабачыць і праяву экалагічнай свядомасці: навошта рабіць новае, зводзячы для гэтага прыродныя рэсурсы, калі можна скарыстаць старое?

■ Вось пытанне: дзе ў гістарычным, калі хочаце — ментальным, сэнсе заканчваецца наша і пачынаецца не наша?

Праект Беларускага саюза дызайнераў падаецца актуальным. Дагэтуль простымі, лапідарнымі рэчамі беларускай вытворчасці, бадай, ніхто ўсур'ез не займаўся. Нацыянальным касцюмам, этнаграфіяй — так, а гэтым — не. І вось знайшліся людзі, аднадумцы, гатовыя ўдзельнічаць у праекце альбо падтрымаць ідэю матэрыяльна і арганізацыйна.

— У кантэкст сучаснага дызайну, — кажа спадар Сурскі, — мы мусім дадаць гісторыю матэрыяльнай культуры Беларусі. Не ўсяго абшару матэрыяльнай культуры, не ўсіх рэчаў шырокага спажывання, якія аздаблялі побыт жыхароў нашага краю, а толькі тое, што выраблялася на беларускіх прадпрыемствах. Імпарт мы не разглядаем, хоць ягонае доля ў беларускім побыце магла быць і вельмі значнай. Наш праект

разглядаем у кантэксце пошуку ўласнай ідэнтычнасці праз матэрыяльны складнік. І прадметнае асяроддзе не менш чым прыроднае ўплывае на фарміраванне ментальнасці як канкрэтнай асобы, так і грамады.

Мне падалося, што запланаванае ўжо часткова здзейсненае ў рамках праекта "Рэчы Беларусія" сэнсам і зместам блізкае да калекцыянавання. Хтосьці можа ставіцца да гэтых збіральных, як да дзівакоў, каму няма на што марнаваць час і грошы, але гэта насамрэч сацыяльна карысная справа і блізкая да творчасці форма самарэалізацыі. А з часам калекцыі манетызуюцца і пачынаюць, на радасць нашчадкаў калекцыянера, каштаваць немалыя грошы. Зноў жа прыватныя тэматычныя зборы з часам успрымаюцца як захаваная ў артэфактах хроніка чалавечага жыцця ці гістарычнай эпохі. Бывае штосьці шкада выкінуць, а захоўваць праблематычна. У такіх выпадках можна аддаць у музей — "на халяву" возьмуць. Ёсць зноў жа даступныя інтэрнэт-аўкцыёны. Чаго там толькі не прадаюць! І запалкі, і гузікі... Гэта натуральна, што стаўленне да рэчаў, былых у карыстанні, з часам змяняецца. Прынамсі, тое, што сталы чалавек у дзяцінстве лічыў праявай мяшчанства і безгустоўшчыны, сёння будзе ўраджаваць яго гарманічнасцю, стылёвай дасканаласцю.

— Нашы рэчы маюць назвы, якія ёсць толькі ў нас. Вось, напрыклад, назва "асадка" для аўтаручкі. Прыгожае слова, яго варта захаваць для гісторыі. Такім чынам, у нашым праекце мы паказваем самі прадме-

ты, якія цікавыя з гледзішча дызайну, архітэктонікі, тэхналагічнасці. А яшчэ ствараем спойнік унікальных, аўтэнтычных беларускіх назваў, якіх няма ў іншых мовах. Вынікам мусіць стаць кніга. Яна стане пачаткам наступнага праекта, дзе мы будзем даследаваць іншыя аспекты матэрыяльнай культуры, праўда, там ужо будзе месца дызайну як інстытуцыйнай з'яве, — гаворыць Сурскі.

Дагэтуль друкаваныя праекты Беларускага саюза дызайнераў былі паспяховымі. Але вось пытанне: дзе ў гістарычным, калі хочаце — ментальным, сэнсе заканчваецца наша і пачынаецца не наша? Калі ставіцца да справы сур'езна, дык пры вызначэнні "нацыянальнай прыналежнасці" той ці іншай рэчы могуць паўстаць пытанні, для вырашэння якіх трэба акрэсліцца не толькі з геаграфіяй, але і з гісторыяй. Сучасныя межы Рэспублікі Беларусь склаліся па заканчэнні Другой сусветнай вайны. У імперскай жа Расіі не было Беларусі, а быў Паўночна-Заходні край, які па тых часах уяўляў сабою моцна знітаваны ўнутранымі эканамічнымі сувязямі самадастатковы эканамічны рэгіён ад Смаленска да Коўна. Цяпер той край тэрытарыяльна падзелены паміж шэрагам суверэнных краін. Дык гаворачы пра матэрыяльную культуру нашай зямлі

(Заканчэнне.
Пачатак на старонцы 1.)

Гаворачы аб пастаноўцы, спадарыня Еранькова адзначыла яе своечасовасць. Што яна заклікана нагадаць пра беларускіх геніяў-творцаў, пра час, калі яны жылі, пра месца таленту ў краіне. Пра тое, што без мінулага няма будучыні, што чалавек, калі ён таго варты, павінен аддавацца належнае пры яго жыцці, а не толькі ў юбілейныя пасмяротныя даты. "Пясняр", яго фабула, пацвярджаюць гэты тэзіс. Неназваным прататыпам галоўнага героя з'яўляецца Уладзімір Мулявін, з аднаго боку — артыст прызнаны; з другога — неміласэрна крытыкаваны ў апошнія свае гады, той, каго ледзь не выпіхвалі з культуры, але які працягваў шукаць новыя грані творчага развіцця. Ну а ў год, калі Мулявіну магло б споўніцца 75, у Гродзе культуры, спектакль вярнуўся ў тур па краіне, якая "зработала" Уладзіміра Георгіевіча, якую ён "зработаваў". Як быццам сам музыкант паехаў з чарговымі выступленнямі па невярогодна любімай ім Беларусі.

— Крыўдна, — засумавала Валянціна Рыгораўна, — што некаторыя СМІ, да якіх мы звярталіся, не пажадалі распавесці аб туры, маўляў, што пра "Пясняра" яны ўжо дастаткова паведамлялі...

А ідэя тура нарадзілася мінулай восенню ў Валянціны Ераньковай ды Святланы Пенкінай — жонкі выдатнага артыста. Тэатр быў "за". У Міністэрстве культуры вырашылі: праект — быццё. (Асабліва падзяку Валянціна Рыгораўна хацела б выказаць у адрас Ірыны Дрыгі — першага намесніка міністра.) І грошы на акцыю знайшліся.

Пра фінансавы бок намеснік дырэктара тэатра па арганізацыі гледачы Ірына Меліхава распавяла наступнае:

— Мінкультуры мэтавымі бюджэтнымі сродкамі ўзяў на сябе аплату транспарта: фургона для перавозкі дэкарацыяў ды пасажырскага аўтобуса, пражыванне ў гасцініцы. Аплату сутачных прыняў тэатр. Мы іх павінны за кошт тура вярнуць. І наогул: атрымаць з яго прыбытак.

У нашым выпадку камерцыйная ды асветніцкая задачы раўназначныя. І ўсё ж — крыху аб прыбытку: зборы будучы размеркаваны паміж НАДТ і тэатрамі — гаспадарамі пляцовак. Яны стараліся як найлепш падрыхтавацца да візіту мінскіх калег. Як адзначыла Ірына Анатольеўна, Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы наогул замахнуўся на два спектаклі. Рэкламавалі тур і пры ўдзеле органаў улады. Напрыклад, Гомельскі гарвыканкам правёў брыфінг з удзелам Валянціны Ераньковай.

— Спектакль у плане напавення нічым не будзе адрознівацца ад таго, які ідзе ў тэатры ў Мінску, — запэўніла рэжысёр. — Будзе зменена толькі афармленне і толькі ў двух гарадах: у Маладзечне 11 чэрвеня ды Рагачове 3 верас-

У тур са "сваім" журналістам

Перад ад'ездам на гастролі.

Рэпетыцыя на гомельскай сцэне.

Гастролі з "Пясняром"

Некалькі дзён з жыцця Нацыянальнага тэатра імя Горкага

Касцюмы да спектакля за кулісамі.

Валянціна Еранькова звяртаецца з артыстамі.

ня — з-за памераў сцэны палатна ды дома культуры.

Зноў дарога. Падчас "прывалу" я пагутарыў з Аляксандрам Ждановічам — выканаўцам ролі Янкі Купалы. Усенародна любімы Маляванчыч неаднаразова гастралюваў з родным тэатрам па Савецкім Саюзе.

— У мяне двое сыноў. Адзін нарадзіўся, калі мы выступалі ў Ераване, другі — калі знаходзіліся ў Мурманску, — падзяліўся артыст. — На такіх гастроліх я атрымліваў пацвярджэнне, што публіка ў розных гарадах ды краінах адрозніваецца. У Тбілісі яна адна, у Віцебску — іншая, у Польшчы — трэцяя. Напрыклад, брэсцкі глядач як быццам прымушае акцёра быць больш сабраным, яшчэ вышэй трымаць планку.

Бліжэй да Гомеля неба стала зацягвацца хмарами, стала дождж так і не пайшоў. Прыехалі ў горад каля 20-й. Ля гасцініцы "Сож", дзе нас чакалі два начлегі, сваіх таварышаў сустракаў выканаўца ролі Шэрага Сяргей Юрэвіч. (У працэсе падрыхтоўкі залы Гомельскага абласнога драматычнага тэатра адна з яго супрацоўніц пацкавалася ў мяне, ці прыехаў яе зямляк.

"Прыехаў", — супакоў я.) Размясціўшыся ў гатэлі, некаторыя з прыбылых адправіліся прагуляцца па тэрыторыі Палацава-паркавага ансамбля, каб перад сном атрымаць асалоду ад гэтага чуду. Я ж у нумары гасцініцы пад паходную вчэрну знаёміўся з кліпамі групы "Ленінград", якія з гадзіну круцілі па тэлевізары па адным з каналаў...

Рэпетыцыя

Графік працоўнага дня 1 чэрвеня выглядаў так: а 9-й — мантаж сцэны, у 13.30 — камутацыя, наладжванне гуку, у 15.30 — распеўка акцёраў, у 16.30 — агульная рэпетыцыя, а 19-й — спектакль, прыблізна ў 21.30 — глядацкая "бісоўка", кветкі ды паклоны, далей — у каго на што хопіць сіл, але без парушэння працоўнай дысцыпліны. Аднак рэальнасць уносіла карэктывы. Напрыклад, гукарэжысёр Андрэй Папкоў (некалі гітарыст першага складу гурта "Naka") прыйшоў чаравец з саўндам а 10-й і дамогся патрэбнага толькі пад самы пачатак мюзікла: "Робіш, як мае быць, а атрымліваецца горш, робіш не ўсё правільна — лепш выходзіць..."

Зладжана працавалі ўсе службы. Тэхнічны персанал дакладна ведаў, што яму рабіць, як рабіць, дзе што павінна ляжаць/стаяць/катацца/вісець (за катанне з вісеннем адказвалі і артысты).

Пасля распеўкі бяру блізкаментар у загадчыка музычнай часткай Горкаўскага тэатра Аляксея Еранькова.

— На што звярталі ўвагу, Аляксеі Мікалаевіч?

— Нагадваў аб правільнасці дыхання, пра атаку голасу, акуратнасці пры выкананні пэўных зычных, галосных. Каб акцёры не забываліся, што, фарсуючы свой звыклы голас падчас нейкіх няспэўных сцэн, яны могуць сарваць голас вакальны.

— Вашы падапечныя валодаюць рознымі вакальнымі магчымасцямі, што дадае складанасці ў працы...

— Вядома. Але дзякуючы метадыкам ды тэхнікам гармоніі дасягаем.

На рэпетыцыі артысты прыслухоўваліся да заўваг, напамінаў, прапановаў ды просьбаў Ераньковых; нешта раілі партнёрам, нягучна прамаўлялі свае тэксты, жартавалі ці былі строгія. Карацей, эмоцыі асабліва не выплюхвалі — бераглі іх для спектакля. Прывяду некалькі рэплік з рэпетыцыі, каб вы адчулі яе нерв:

— Давайце наступны нумар!.. Хлопчыкі, паспрабуйце па адным падыходзіць. Яшчэ даўжэй, даўжэй! Пакуль ідзе размова ў хлопцаў!

— Гэта залежыць ад мяне, я першы падыходжу. Больш марудна мне трэба ісці, так?

— Так. Павінен працаваць другі план, трэці, чацвёрты.

— Зразумела, "па Васю" трэба ісці.

— Мы за Васем.

— І не спяшайцеся.

— У нас тут натоўп нейкі атрымліваецца...

— Вось каб яго і не было...

Так, цяпер хутка другі акт... Спідары артысты, каму трэба праходзіць сцэну допыту, збіраемся! Са святлом. Потым сцэна балю.

І гэтак далей. Пакуль акцёры збіраюцца, непрыкметна "краду" на пару хвілін у рэжысёра самога Пясняра — Сяргея Жбанкова.

— Ёсць хваляванне ды насцярожанасць ад таго, які дзе нас прымуць, — прызнаўся ён. — Дапускаю, што дзесьці раптам з'явіцца сцяна непаразумення паміж акцёрамі ды гледачамі. Таму што спектакль няпросты,

магчыма, нават для некага спрэчны. Ён — як рэбус. Нам тады трэба будзе пастарацца сцяну тую акуратна разбурыць, перамагчы недавер.

Рэпетыцыя скончылася. Цікаўлюся ў Валянціны Ераньковай, чаму завастралася ўвага на пэўных сцэнах:

— Таму што гэты галоўны масавыя сцэны. Гэта такая зверка з першапачатковым: з цягам часу акцёры пачынаюць трошачкі выдумляць нешта сваё, ім здаецца, што так будзе больш дакладна, але ж яны крыху выпадаюць з мізансцэн. У выніку падчас спектакля агульная карціна можа разваліцца. Я ж акцёраў "вяртаю на зямлю".

Спектакль

5 хвілін да пачатку. Выглядаю ў залу з-за кулісаў. Яна практычна поўная гледачамі рознага ўзросту — ад падлеткаў да пенсіянераў... Спектакль ідзе на драйве, на ўдыху ды выдыху, з куражом унутраным ды выплюхнутым у залу. Публіка услухоўваецца ды ўглядаецца вельмі ўважліва. Пасля кожнага вакальнага нумара — апладысменты. (Па маіх адчуваннях, найбольшы водгук выклікалі "Крык птушкі" ды фінальны апафеоз, калі на экране дэманстравалася фрагмент песні "Малітва". Без паскоранага сэрцабіцця глядзець на Уладзіміра Мулявіна проста немагчыма.) Некаторыя гледачы здзімаюць дзейства на смартфоны. Праўда, пасля перапынку асобныя крэслы

апусцелі... Што ж, спектакль гэты сапраўды няпросты для ўспрымання, асабліва для тых, хто "выхаваны" на тэатры традыцыйным. Тут жа — метафара на метафары, шматпланавасць, шматвузроўненасць, пастаноўка мае на ўвазе рэакцыю не лабавую — тут ды цяпер, а роздум, прычым — наўмысна павольны. Прадугледжвае нават наведванне яшчэ пару разоў тымі, хто моцны ў гісторыі Беларусі, хто хоча яшчэ больш паглыбіцца ў яе, хто ўжо "хворы" на беларускую культуру ці прагне падхапіць гэты "вірус". Хто хоча знайсці адказы на пытанні ў мінулым далёкім ды не вельмі, правёўшы аналогіі з днём сённяшнім. І, вядома, у якасці падрыхтоўчага этапу варта прачытаць, праглядзець тое, што казалі аб сваім "дзіцяці" тыя, хто спрыяў яго з'яўленню на свет. Паслухаць творы "Пясняроў", зноў адкрыць кнігі класікаў айчынай паэзіі...

У антракце падслухоўваў размовы за кулісамі ды ў фае. Скажам, рэжысёр звярнула ўвагу на нейкую дэталю ў вопратцы Аляксандра Ждановіча, маўляў, ад такую фразу трэба з ёй зрабіць гэтак і гэтак. Аляксандр Віктаравіч паўтарае ды тут жа пускаецца ў самакрытыку: "Нешта з памяццю маёй стала..."

Тым часам у фае перамаўляюцца маладыя мужчына ды жанчына. Мужчына: "Я чё-то не врубасю..." Дзве жанчыны, гадоў за сорок, адна другой: "Паказваюць наша ўсё — Купалу, Коласа, Багдановіча... Я аж праслязілася..." Спыняю цудоўную незнаёмку. "Можна пару пытанняў?" — "Так". — "Прадстаўцеся, калі ласка". — "Ірына, школьны настаўнік". — "Як вам убачана?" — "Шчыра кажучы, я ішла на спектакль пра Мулявіна. Аказалася, што ён пра лёсы творчых людзей наогул, пра наша жыццё. Пра тое, што рухае мастакамі — каханне, на-тхненне. Пра іх драмы ды трагедыі. Спектакль пра памяць, пра Беларусь. Ну, я неяк так зразумела". — "Расчараваныя, што не толькі пра Мулявіна?" — "Што вы! Вельмі моцнае эмацыйнае ўражанне..."

Фінал. Гледачы ці не 10-хвіліннымі аваяцыямі стаячы, крыкамі "брава" дзякуюць за спектакль.

— Як усё прайшло, Валянціна Рыгораўна? — пытаюся рэжысёра-пастаноўшчыка. Агрэхі адзначылі?

— (Загадкава ўсміхаецца) Ёсць, ёсць... Але — усё добра! І я вельмі рада таму, як нас прыняла публіка!..

Мы абавязкова сустрэнемся!

2 чэрвеня. Дзень ад'езду. Развітаюся ля аўтобуса з ужо ў чымсьці блізкімі мне "горкаўцамі", жадаю ім добрых спектакляў ды публікі. Абдымаем з Валянцінай Рыгораўнай, абменьваемся поціскам рукі з Аляксеем Мікалаевічам, робім сэлфі з Настассяй Шпакоўскай. Наперадзе ў тэатра былі Брэст, Гродна, Маладзечна, Віцебск, Рагачоў... А я паехаў у Мінск.

Тактыка
культурнага развіцця

Бібліятэкі, гранты, вопыт

Днямі мне давялося пабываць на III Міжнароднай канферэнцыі “Навуковыя гранты і праекты — ад падачы заяўкі да фінансавання”, што ладзілася ў Аполе (Польшча). Апошнім часам гэта тэма мяне вельмі цікавіць. Я канчаткова пераканалася: усё, што можна было зрабіць для развіцця бібліятэкі Баранавіцкага дзяржаўнага ўніверсітэта за сродкі, якія выдзяляюцца навучальнай установай, мы ўжо зрабілі.

Стратэгія міжнароднага супрацоўніцтва Еўрапейскага саюза ў сферы навукі і інавацый прадугледжвае магчымасць фінансавання ўдзелу трэціх краін, да якіх адносіцца і Беларусь, у рамачных праграмах ЕС. Беларускія ВНУ маюць вопыт удзелу ў падобных праграмах, накіраваных на адукацыю, прафесійнае навучанне, моладзь і спорт. Аднак ні адна з гэтых праграм не ставіла мэты мадэрнізацыі бібліятэк ВНУ.

Трэба адзначыць, што пытанні бібліятэчнага фандрайзінгу на сёння для бібліятэк ВНУ краіны, на жаль, не з’яўляюцца прыярытэтным кірункам. Перш за ўсё таму, што праца над праектамі патрабуе спецыяльных уменняў і навыкаў, ведання замежных моў, валодання тэхналогіямі маркетынгу і рэкламы, жадання ўзяць бібліятэчнае абслугоўванне на больш высокі ўзровень.

У звязку з гэтым я правяла невялікае апытанне кіраўнікоў бібліятэк устаноў вышэйшай адукацыі Беларусі. У анкетаванні прынялі ўдзел 29 чалавек. Сярод іх 12 кіраўнікоў бібліятэк сталічных ВНУ і 17 кіраўнікоў бібліятэк рэгіянальных ВНУ. Я хацела даведацца аб распрацоўцы бібліятэчных праектаў, накіраваных на атрыманне грантаў, пра работу, накіраваную на самастойны пошук знешняга фінансавання. Дык вось, вынікі сведчаць, што кіраўнікі бібліятэк зацікаўлены ў атрыманні грантаў на ажыццяўленне сваіх магчымых праектаў. Аднак ні праектаў, ні вопыту па іх напісанні для атрымання гранта большасць (75,9%) рэспандэнтаў не маюць.

Трэба сказаць, што першымі на шлях пошуку і выкарыстання дадатковых сродкаў фінансавання сталі бібліятэкі вядучых ВНУ краіны. Так, удзельнікамі праекта “Сэрвісы па падтрымцы бібліятэчнай сеткі: мадэрнізацыя бібліятэк Арменіі, Малдовы і Беларусі шляхам развіцця бібліятэчных кадраў і рэфармавання бібліятэк” па праграме “Erasmus+” сталі чатыры ўніверсітэты з Беларусі, а Нацыянальная бібліятэка краіны з’яўляецца асацыяваным партнёрам. Донарам праекта з’яўляецца Еўрапейскі саюз. Працягласць праекта 36 месяцаў, аб’ём фінансавання — прыкладна 800 тысяч еўра. Гэта выдатны прыклад для бібліятэк усіх ўніверсітэтаў краіны.

Гэтай інфармацыяй я падзялілася з удзельнікамі канферэнцыі ў Аполе — прадстаўнікамі ўніверсітэтаў Польшчы, Германіі, Грэцыі, ЗША. Упэўненая, што трэба ўдзельнічаць у падачы заявак на гранты і праграмы, нават калі першая і другая заяўкі не атрымалі фінансавання. Справа ў тым, што праца з грантадаўцамі дасць магчымасць набыць вопыт і ўпэўненасць, паспрыяе далейшым поспехам...

Мяркую, цалкам рэальным для бібліятэк краіны на сёння з’яўляецца ўдзел у праекце “MOST”. Гэта праект па пашырэнні прафесійных кантактаў паміж грамадзянамі Беларусі і ЕС. Дзякуючы паспяховай рэалізацыі праектаў з’яўляцца новыя падыходы да кіравання, планавання і забеспячэння якасці работы бібліятэк, умацуецца міжнароднае супрацоўніцтва бібліятэк ВНУ. Вельмі хочацца, каб праекты завяршаліся не толькі выданнем выніковых матэрыялаў, але і ўкараненнем у работу, скажам, сродкаў аўтаматызацыі на аснове RFID-тэхналогій, што сёння не можа сабе дазволіць кожная бібліятэка краіны.

І апошняе. Дзякуючы канферэнцыі, я зразумела, што веданне польскай мовы мне ўжо не дастаткова. Таму збіраюся вывучаць мову англійскую і заклікаю да гэтага сваіх калег. Асабліва тых, якія збіраюцца паспрабаваць свае сілы ў атрыманні замежных грантаў.

Лілія ГАРБУНОВА,
дырэктар бібліятэкі Баранавіцкага дзяржаўнага ўніверсітэта

Напрыканцы мая гімнастка Беларускага дзяржаўнага цырка Алена КЛІМОВІЧ прывезла на радзіму залаты медаль I-га Міжнароднага дзіцячага і маладзёжнага фестывалю цыркавога мастацтва, які ладзіўся ва Украіне. Яе нумар “Іншая” ў жанры антыпод — жанглівраванне нагамі — стаў лепшым ва ўзроставай катэгорыі 18 — 25 гадоў. Супрацоўнікі цырка яшчэ на вачце пачалі ўголос расхваляваць журналісту “К” артыстку: “Пішыце пра яе! Адказная дзяўчына, шмат трэніруецца. І пры гэтым яна вучыцца на дзённым у БДУ! Такіх разумніц — пашукаць!”

Настасся ПАНКРАТАВА

— Перш-наперш, хочацца запытаць пра сам жанр: чаму антыпод знікае з прафесійнага манежа?

— Я сама залічана на паўстаўкі ў штат Белдзяржцырка паветранай гімнастыкай, бо першапачаткова прыйшла сюды з такога кшталту трукамі. У маім “багажы” быў і нумар-антыпод. Таму паступова мне замовілі рэквізіт, і я пачала рыхтаваць яго новую вэрсію. Гэта складаны жанр, не ўсім дадзена прымусіць свае ногі працаваць. Напрыклад, на творчых спаборніцтвах я рэдка сустракаю кагосьці ў гэтым жа амплуа... Верагодна, таму што з рэквізітам шмат праблем: ад пастаяннага падкідвання ён ламаецца, псуецца. І для нумара яго неабходна шмат. Адпаведна, паўстае пытанне з транспартыроўкай. А на курсы мяне выпраўляюць адну, вось і ўявіце, з якімі складанасцямі з багажом даводзіцца сутыкацца. Можа, такія праблемы і ўплываюць на тую акалічнасць, што антыпод — адзін з найстарэйшых відаў жанглівравання — памірае... Мне тое вельмі крыўдна.

— Адкуль у вас любоў да “рарытнага” кірунку?

— Я родам з Оршы. У пяць гадоў бацькі прывялі мяне ва ўзорную цыркавую студию “Арэна” да Алены Жаўненка. У такіх студыях дашкалятам даюць у рукі розны рэквізіт, дазваляюць лазіць паўсюль, забірацца куды заўгодна. Так, спрабуючы розныя жанры, патроху знаходзіш сябе. Да слова, у прафесійным цырку ўжо няма такой свабоды дзеяння...

— Ці ўплываюць аматарскія студыі на развіццё прафесійнага цыркавога мастацтва?

— Мне падаецца, аматары неабходныя айчыннаму цырку: студыі з’яўляюцца адным са шляхоў станаўлення сапраўдных артыстаў. Галоўнае — выбраць добрага настаўніка, які накіруе ў патрэбнае рэчышча. Калі ў цябе цыркавая сям’я, то бацькі, хутчэй за ўсё, дапамогуць разабрацца ў жанрах і напрамках, падтрымаюць здольнасці. З боку ж у цырк патрапіць нерэальна, нават калі чалавек ад прыроды мае добры баланс і расцяжку. Цыркавая студыя — лепшы старт, каб патрапіць у жаданую прафесію. У Оршы, скажам, вельмі моцны аматарскі калектыў. Мы аднымі з першых у Беларусі сталі выезджаць на міжнародныя фестывалі і конкурсы. Алена Жаўненка рыхтавала для кожнага індывідуальныя нумары, часам бывалі парныя. І нават самыя маленькія вярталіся ў Беларусь з прызамі.

— Чаму, маючы за плячыма шыкоўную падрыхтоўку, вы не паехалі па профільную адукацыю ў Кіеў ці Маскву (у Беларусі адпаведнай установы не

існуе. — Н.П.), а абралі прафесію радыёхіміка?

— У цыркавое вучылішча я ніколі не хацела. Калі чалавек марыць пра манеж, але не хапае навыкаў і ўменняў, неабходна сябе “дапрацоўваць”. Іншае пытанне, калі маецца добрая падрыхтоўка ў аматарскай студыі. На маю думку, наўрад ці я атрымала б новыя навыкі ў спецыяльнай установе адукацыі. Бачу выступленні аднагодкаў з іншых краін і магу запэўніць, што нумары навучэнцаў Алены Жаўненка такога ж узроўню, як і ў выпускнікоў цыркавых вучылішчаў.

Прызнаюся, задумвалася аб прафесіі рэжысёра, але не скла-

— Цікава, а ці меў антыпод “Іншая” аршанскія карані?

— Сапраўды, гэты нумар быў задуманы яшчэ ў Оршы. Яго стварыла Алена Сяргеёўна. Менавіта ёю і быў прыдуман эфектны фінал: антыпадзіст, які ўвесь нумар адпрацаваў на спецыяльным абсталяванні, узлятае на тросе пад купал цырка, працягваючы круціць нагамі і рукамі прадметы. Мы нават пачалі рэпэціраваць, але я перайшла ў 10 клас агульнаадукацыйнай школы, неабходна было рыхтавацца да паступлення... Тады я і сьвісла са студыі. У Мінску вярнулася да жангльжу, набор трукаў ухвалілі тутэйшыя спецыялісты. У Белдзяр-

Радыёхімік у жанры, які сыходзіць

Як “дапрацоўваць” сябе на манежы?

Алена Клімовіч атрымлівае авацыі і ўдзячнасць “радыёхімікаў” нумару. / Фота Іахіма МАТУСЕВІЧА

лася... У профільнай ВНУ мне адказалі, што гэта зусім не мае. Але, упэўнена, у будучыні абавязкова вярнуся да гэтай тэмы. Я скончыла школу з залатым медалём, мне заўсёды падабалася хімія, біялогія, матэматыка — з гэтай прычыны і абрала хімічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Заахоціў і новы кірунак: якраз набіралі будучых спецыялістаў, неабходных для працы на Астравецкай АЭС.

— Але жыццё вярнула ў цырк.

— Так. На першым курсе роўна два месяцы я прызвычайвалася да студэнцкіх будняў, не трэніравалася, не займалася гімнастыкай, не танцавала. І зразу мела, што страшэнна стамілася ад такога лайдацтва. Прыйшла ў Белдзяржцырк, прынесла відэазапісы і дыпломы. Мне адказалі: “Давайце паспрабуем, можа з гэтага штосьці і атрымаецца”. З таго часу я самы шчаслівы на свеце чалавек — займаюся ўлюбенай справай! Дадам, што сувязь з роднай студыяй я падтрымліваю і дагэтуль. Калі патрэбна якая дапамога ці неабходна паўдзельнічаць у студыйнай праграме, заўсёды гатовая прыехаць.

жцырку вобраз наблізілі да таго, што патрабуе сталічная праграма, нумар адшліфавалі, давалі яго да ідэальнага стану, што і дапамагло заваяваць галоўны прыз на прэстыжным міжнародным спаборніцтве.

— Ці бачылі выступленні канкурсантаў? Як выглядаюць нашы аматары ў параўнанні з замежнікамі?

— Усё залежыць ад узроўню студыі: заўсёды бачна, калі з артыстам працуе зладжаная каманда, што складаецца з харэографа, рэжысёра, касцюмера. Тады нумары на ступень вышэйшыя за тыя, дзе артыст, музыка і касцюм існуюць паасобку.

Я звярнула ўвагу, што з Еўропы і Амерыкі на фестывалі для дзяцей і моладзі прыежджаюць канкурсанты старэйшай узроставай катэгорыі, і толькі краіны СНД выступаюць 10—12-гадовых. Але нашы хлопчыкі і дзяўчынкі робяць неверагоднае! За майой больш развіты, так бы мовіць, дарослы, прафесійны цырк, а ў нас многае трымаецца на аматарскіх студыях, дзе добрая падрыхтоўчая база і моцныя шматгадовыя традыцыі. Праца дашкольнага

веку дапамагае ў хуткім часе дасягнуць выдатных вынікаў як у тэхніцы, так і ў артыстызме. Можа, суб’ектыўна тое, але нашы аматары лепш падрыхтаваныя.

Для заходніх краін характэрна забіраць на прафесійны манеж былых спартсменаў. Там робяць стаўку на шоу, таму ў цыркавых заўсёды менш рэквізіту, больш візуальных і светлавых эфектаў. У нас жа вышэйшыя патрабаванні да тэхнікі, да складанасці трукаў. Таму і нумары выглядаюць больш відовішчымі. Прынамсі, звыклія для краін СНД “калёсы смерці” (Нумар будзеца на раўнавазе, у ім тэхнічна немагчыма страхоўка. — Н.П.), а ў Еўропе іх не шмат засталася...

— А вось у папулярным “Cirque du Soleil” з гэтым нумарам выступалі выхадцы з СНД. І канадцы маюць у штаце шмат выхадцаў з постсавецкага абшару з Беларусі...

— Так. Патэнцыял у нашых вялікі. На жаль, у Беларусі не так, як хацелася б, падтрымліваецца наш від мастацтва... Затое ў цырк прыходзяць самыя адданыя: тыя, хто сапраўды яго любіць і гатовыя аддаваць яму свой час і сілы.

— За савецкім часам ад праграмы чакалі складанасці, артысты імкнуліся прыдумаць унікальны трук, здзівіць публіку “смяротным” нумарам. Зараз жа ўражанне, быццам сучаснае пакаленне ідзе па шляху спрашчэння...

— Тут складанае пытанне... Можа, гэта не зусім карэктна, але часам людзі не бачаць сэнсу рэальнага складання нумары, рызыкаваць здароўем, калі заробак пакадае жадаць легшага... Але гэта тычыцца хутчэй індывідуальных адносін да справы: калі любіш цырк усёй душой, то будзеш працаваць над ускладненнем трукаў незалежна ад сумы на рахунку.

— Не за гарамі размеркавання. Ададаціце перавагу цырку ці ўсё ж хіміі?

— Калі паступала ў БДУ, то сваёй будучыняй бачыла толькі радыёхімію. Зараз усё вельмі спрэчна. Сэрца аддадзена цырку, але тут паўстае пытанне ўзроўню жыцця, заробку... Веру ў тое, што з дыпламам змагу вярнуцца да хімічнай спецыяльнасці ў любым узросце. На манежы ў мяне яшчэ столькі магчымасцяў! У антыподзе ёсць куды расці: выкарыстоўваць іншыя прадметы, нарошчваць іх колькасць. Зараз у мяне адна “цыгара” (Полы цыліндр, які выкарыстоўваюць для жангльжу нагамі. — Н.П.) на назе, іх можа быць дзве; можна паспрабаваць зусім іншае кручэнне ці дабавіць новы рэквізіт. Тое, што вы бачыце на манежы, добра калі палова тых трукаў, якія мы выконваем на рэпетыцыі. Яны пакідаюцца за манежам, інакш нумар расцягнецца на 15 хвілін. У мяне ёсць яшчэ некалькі жанраў: хула-хупы, паветраныя палотны... Хацелася б развівацца, асвойваць новае!

— На вашу думку, ці можа з’явіцца ўласна беларускі, нацыянальны нумар?

— Цырк — мастацтва інтэрнацыянальнае. Аднак у Беларусі ёсць таленты, чаму не ствараць унікальную беларускую праграму і не вазіць яе на гастролі? Тым больш, рэжысёр у Белдзяржцырку неадаўна быў. Айчынныя артыстаў неабходна падтрымліваць, ствараць для іх умовы, інакш лепшыя з’едуць за мяжу, а золата ды срэбра прэстыжных конкурсаў пацячэ не ў Беларусь, а ў якую Італію ці Канаду... Усё ж высакласныя артысты — прэстыж краіны!

4 — 5 чэрвеня ў Гродне праішоў XI Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур. Гэта бадай што адзіны выпадак у Беларусі, калі “фестываль” увесь цэнтр горада, а не асобная плошча. На вуліцах Савецкай і Элізы Ажэшкі (яны звязваюць плошчы Савецкую і Леніна, дзе змясціліся галоўныя фестывальныя сцэны) — натоўп. У дварыках уздоўж вуліц — нацыянальныя падворкі, куды часам не прабіцца. А там і адбываліся грунтоўныя прэзентацыі нацыянальных культур: на буйных сцэнах паказвалі скарочаныя праграмы.

песні з Казлоўшчыны Дзятлаўскага раёна апрабавалі праграму да фестывалю фальклорнага мастацтва “Берагіня”. Гурт “Вяргіня” з Бабічаў на Шчучыншчыне выконваў лірычныя песні. Падчас выступу гурта з Казлоўшчыны і фальклорнага ансамблю “Кужаль” Гродзенскага каледжа мастацтваў гучалі жніўныя песні. (Зарана: першы хлеб з жыта новага ўраджаю даўней маглі спекаць на Пятра, 12 ліпеня.) “Ветах” збоўшага граў танцы, пад якія перад сцэнай хутка ўтварыліся пары.

Амаль сорак культур

Некаторыя этнічныя культуры прадстаўлялі некалькі гуртоў з розных частак Беларусі. Украінцы, напрыклад, прыехалі з Веткаўскага,

прадстаўнікі нацыянальных культур (нігерыйцы, карэйцы) увасобіліся ў Гродне студэнтамі-замежнікамі.

Магчымы і шлях, калі даўно інкультураваны ў Беларусі чалавек шукае свае карані, і з гэтага вырастае мастацкая з’ява. Як прыклад — прадстаўленыя на фэсце эстонцы і башкіры. Эстонскі сямейны гурт стварыў начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Клічаўскага райвыканкама Уладзімір Ваакс, які, хоць і даўно жыве ў Беларусі, не забываецца на сваё эстонскае паходжанне. Некалькі башкірскіх песень выканаў гурт “Няўрыда”, чый лідар, Павел Таіпаў, напалову башкір па бацьку. Увогуле, гурт, можна сказаць, шырокага профілю: граюць

Падчас адкрыцця фестывалю. / Фота на старонцы — Алены Ляшкевіч

Алена ЛЯШКЕВІЧ,
Мінск — Гродна — Мінск

Віце-прэмі’ер Наталля Качанова зачытала адрас Прэзідэнта Беларусі.

Між мэйнстрымам і ўнікальнасцю

Дэталізацыя фестывалю ў Гродне, які... немагчыма ахапіць

Фэст распачаўся шэсцем удзельнікаў, што нагадала іншыя беларускія фестывалі, арганізаваныя работнікамі культуры: круглыя шылдачкі з надпісамі, харугвы, удзельнікі ідуць шэрагамі. Але шэсце ў Гродне аказалася маляўнічым, з танцамі, спевамі, музыкай, паглынальнікамі агню і драконам. Калі ўсе удзельнікі падыйшлі да галоўнай сцэны, намеснік Прэм’ер-міністра Беларусі Наталля Качанова зачытала адрас Прэзідэнта краіны з цёплымі словамі да удзельнікаў і гасцей фестывалю.

Спачатку здзівіў удзел байкераў. Але ж за апошнія гады з прадстаўнікоў контркультуры ўдзельнікі байк-клубаў сталі інтэграванымі ў калякультурны мэйнстрым. Яшчэ адной ілюстрацыяй такога кшталту можна назваць выступы на гала-канцэрце Фестывалю нацыянальных культур поп-артыстаў Сашы Нэма і Аляксея Гроса (пра вандруюку на яго радзіму “К” пісала ў папярэднім нумары) у футболах “вышымайках”, што першапачаткова піярэліся ініцыятывай, якую ніяк нельга назваць мэйнстрымавай арганізацыяй.

Беларусы

У фестывалі ўдзельнічалі прадстаўнікі каля сарака нацыянальнасцей, што жывуць у Беларусі. Уласна айчынную культуру прадстаўлялі гурты і майстры з Гродзенскай вобласці, а таксама “Ветах” з Мінска ды эстраднаыя выканаўцы. Нашы рамеснікі змясціліся на плошчы Тызенгаўза. Некаторыя скардзіліся, што месца “непраходнае”, а пляцоўкі ўздоўж пешаходнай Савецкай занялі гандляры кітайскім шырсажывам. Ды вядучы метадыст па дэкаратыўна-прыкладным і выяўленчым мастацтве Гродзенскага абласнога метацэнтра народнай творчасці Яніна Барысевіч лічыць, што публіка ў Гродне выхаваная шматлікімі кірмашамі, таму кітайскія сувеніры тут не дужа папулярныя, а вось вырабы сваіх, беларускіх, майстроў гатовы купляць. У фэсце ўдзельнічалі ўсе 17 раёнаў Гродзеншчыны. На стэндах тых, хто мае нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці, прапаноўваліся даведачныя матэрыялы пра элементы нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Асноўная ж мэта раёнаў — паказаць гасцям фестывалю мясцовыя традыцыйныя рамёствы.

Дзіцячы фальклорны гурт “Нальчаначка” з Жодзішкаў і ансамбль

Шэсце ўдзельнікаў фестывалю.

Дракон з Венесуэлы.

Шматнацыянальны танцавальны ансамбль “Легенды Каўказа”.

Вырабы рамеснікаў з Гродзенскага раёна.

Выцінанкі з Навагрудчыны.

Спявачкі са Шчучынскага раёна.

Рэчыцкага, Рагачоўскага раёнаў і з Мінска, прывезлі цікавую выставу ручнікоў. (Ва ўкраінскім хоры быў нават заўважаны знаёмы мінскі музейшыч!) Каб прадставіць пэўны народ на фэсце ў Гродна, неабавязкова мець карані ў этнічнай супольнасці. Удзельнічаў у праграме, напрыклад, мінскі калектыў іспанскага танца, разам з цыганамі танчылі ў гурце і беларускі, як і побач з карэйцамі, індыйцамі, казахамі. Некаторыя супольнасці прадстаўляла літаральна па некалькі чалавек: туркменаў, шры-ланкійцаў, сірыйцаў. ЗША прэзентаваў маленькі чорнаскурый саксафаніст, бацька якога — амерыканец. Некаторыя

уласную музыку, сярэднявечную, спяваюць па-англійску, часам — па-беларуску. У Гродне выступілі ў касцюмах нахшталт башкірскіх народных. На рыцарскіх фестывалях “Няўрыда” звычайна грае ў сярэднявечна-фэнтэзііных строях. Здаецца, зрабілі б башкірскамоўную праграму, ды яшчэ з народнымі ўстаўкамі — былі б цікавыя і для беларусаў, і для еўрапейцаў.

Сваёй арганічнасцю запомніўся сольны танец башкіркі Альфіі Міхнюк, што жыве ў Ганцавічах з 1966 года, а нарадзілася непадалёк ад Уфы. Проста на вуліцы спантанна сабраў кола шматнацыянальны танцавальны ансамбль “Легенды Каў-

каза” з Мінска. Далучыліся афганцы, азербайджанцы... Адна справа, калі танчаць удзельнікі гурта ў сцэнічных строях і адпаведным абутку. А вось калі далучаюцца прадстаўнічыя мужчыны ў строгіх гарнітурах і дарагіх чаравіках, — уражанне зусім іншае.

Літоўцы ў балцай стрыманасці запомніліся строямі, рэканструяванымі па аўтэнтычных узорах, і чароўнымі кадрыямі проста на асфальце, нават не на літоўскім падворку, і хутчэй для сябе, чым для глядачоў. Індусы ладзілі віктарыны, дэманстравалі строі, паказвалі, як правільна надзець сары, прапаноўвалі зрабіць роспіс хной.

Мінская этнастудыя “Кетры” паказала праграму па матывах усходніх і афрыканскіх танцаў. Са студыі этнічнай пластыкі, што танчыла пад фанаграмы, за пяць гадоў дзяўчаты эвалюцыянавалі ў гурт з уласнымі музыкантамі і вакалісткамі і падрыхтаванасцю да паўнаўтарскага электра-этна-танцавальнага шоу.

Пра эканоміку

Праглядзець праграмы на ўсіх падворках было, бадай, немагчыма, бо шмат імпрэзаў адбывалася адначасова. Хацелася адчуць краіну “на смак”, але да дэгустацыйных ствалоў падысці не так і проста праз вялікую колькасць ахвотных. На некаторых падворках яшчэ і гандлявалі нацыянальнымі стравамі. Пляцоўкі абсталявалі рухомымі рукамыйніцамі, што ў спёку было вельмі дарэчы. Набыць што-небудзь на памяць можна было далёка не на ўсіх нацыянальных падворках. Попыт аматараў шопінгу збоўшага задавальнялі майстры сучаснага хэнд-мэйду: біжутэрыі, цацак, гаманцоў для манет. “Вышымайкі” таксама прадавалі.

Што да эканомікі фестывалю, то на адны расцяжкі і назвы падворкаў, мабыць, пайшлі істотныя сумы. Хоць удзельнікаў не кармілі за кошт арганізатараў і не аплачвалі ім дарогу, была магчымасць пасляіцца за сімвалічны кошт каля 30 тысяч рублёў за ноч у інтэрнатах гродзенскіх навучальных устаноў. А як распавёў Уладзімір Ваакс, яго калектыву, напрыклад, дапамагла прыехаць з Клічава ў Гродна эстонская дыяспара: “Я не ўпэўнены, што мы змаглі б паўдзельнічаць у фэсце цалкам за свой кошт”.

На фэсце раздавалі задарма спецвыпуск газеты “Вячэрні Гродна” з картай-схемай і раскладам фестывалю. Па ёй можна было арыентавацца ў размяшчэнні нацыянальных падворкаў і асноўных вуліц старога горада. Але, напрыклад, іранскі шацёр, што, адпаведна праграме, размяшчаўся “на вуліцы Сацыялістычнай, ля кінатэатра “Чырвоная зорка” мне як гасці горада знайсці было праблематычна, і карта не дапамагла. Язык, канечне, да Кіева давядзе, але хацелася б, каб на карце пазначалі ўсе кропкі.

Вячэрні гала-канцэрт: эстрадная музыка, поп-фольк, рэп... Можна аўтэнтычныя гурты і не зусім фармат для такога мерапрыемства, але мне здаецца, на галоўнай сцэне фестывалю нацыянальных культур, на гала-канцэрце, акапальныя спевы ці акустыка былі б дарэчнымі.

Фестываль нацыянальных культур праходзіць з 1996-га кожныя два гады. Як паведамляе БелТА, сёлета фэст наведала каля 120 тысяч чалавек, удзельнікаў было з паўтары тысячы. Падчас фестывалю падпісалі трохкаасе пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур, Культурным цэнтрам Беларусі ў Варшаве і Таварыствам па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма”.

У Новым драматычным тэатры — прэм’ера спектакля “Калі б ведаць...” Яго поўная назва — фантазія на тэму “Чаму людзі не лётаюць?..” паводле п’есы “Навальніца” Аляксандра Астроўскага.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Творы школьнай праграмы хтосьці лічыць добрай прынадай для публікі (маўляў, можна культпаходы класамі ладзіць), хтосьці — наадварот, надта проблемным рэпертуарам. Бо ў кожнага ёсць сваё ўяўленне, як тую класіку ставіць, а настаўнікі і ўвогуле — звычайна патрабуюць поўнага супадзення з падручнікам. Дый ўрэшце — каб замхвацца на гэтую п’есу не ў хрэстаматыійным варыянце, а ў гэткай аўтарскай пастановачнай версіі, дый пасля столькіх адметных рэжысёрскіх працэнтаў, патрабавецца не толькі творчая смеласць, але і амбіцыйнасць, не кажучы ўжо пра талент. Усім гэтым галюны рэжысёр тэатра Сяргей Кулікоўскі не абдзелены. Якой жа атрымалася прэм’ера?

Сцэнаграфія Святамы Макаранка — мінімалісцкая: дзятка незразумельных ванначак, якія спачатку нагадваюць могілаквыя помнікі, потым увесь час, як і крэслы, перасоўваюцца па сцэне, становячыся падобнымі да кафедраў-трыбуны (многія маналогі найумясна вымаўляюцца ў залу), каб у фінале ператварыцца ў труну. Невялічкая сцэна тэатра пашырана за кошт другога ярусу, які працягваецца па адной са сценак амаль праз усю залу — і выкарыстоўваецца вельмі актыўна.

Сяргей Кулікоўскі даўно прывучае гледача да сучаснай эстэтыкі. І разумее, што зрабіць гэта імгненна немагчыма. Таму спрабуе спалучаць сучасны падыход з традыцыйнымі рэчамі. Вось і ў гэтым спектаклі прапанаваў ён вельмі просты сімвал: усе героі, за выключэннем Кабанавы і

Сіна са спектакля “Калі б ведаць...” / Фота Аляксандра Астроўскага

“Навальніца” без “прожня”

Дзікога, ходзяць бы з нейкімі “ландугамі” на нагах, выклікаючы асацыяцыі з ахвярамі рабаўладальніцкага строя. Пасля ж смерці Кацярыны яе муж з’яўляецца ўвогуле басано — вольным. А некаторыя гледачы пытаюцца: няўжо не маглі пашыць усім героям нармальнага абутку?

Тым не менш, актыўнага непрыняцця прэм’ера не выклікае — нават у самых кансерватыўных традыцыялістаў. І ўжо тым самым закладае падмурк больш трывалым стасункам гледачоў з тэатральнымі заваявамі сучаснасці. Тое, што Астроўскі прачытае з пазіцыі цяперашняга часу, відавочна не толькі па сцэнаграфіі, касцюмах, дзе перагукаюцца эпохі, але і па чэхаўскай расстаноўцы персанажаў: кожны ў кагосьці закаханы, але ўсе — не ўземаца. Нават калі і здаецца, што пара быццам бы склалася, як у тых жа Варвары (Надзея Анцыпавіч) ды Кудраша (Арцём Пінчук), насамрэч гэта — падман, бо ў каханне не вераць найперш самі героі, з’яўдаючыся “па разліку”, хіба што не грашовым, а “забаўляльным”.

Амаль усе героі надзелены псіхалогіяй дзіцяці, толькі ў розных яе праявах. Ці ж не “влікае дзіця” — той жа Кулігін (Валерый Пляскоў) з яго дзіўнаватым выглядам і часам неадэкватнымі паводзінамі? Спачатку ён паўстае захопленым романтикам з іншай эпохі, чалавекам з іншага вымярэння, і на словы свайго маналога выдае ў залу песню пад гітары акампанентам Кудраша. Але потым становіцца зразумела, што ён толькі і ўмее што сачыць за ўсімі ў бінокуляр. Можна, сам яго змайстраваў і за час апрабаванні набыў вуаерысцкія схільнасці? Бо тая “падгляданні” яму папраўдзе больш цікавыя, чым рэальныя чалавечыя лёсы. “Навучы, як жыць цяпер?” — з болей пытае ў яго Ціхан. А Кулігін бы не чуе: утаропіўся ў біноклель “тэлевізар”, бы падлетак у экран камп’ютара.

Яшчэ адно “дзіця”, толькі зусім іншае па характары — Дзікоі (Сяргей Топіскаў). Ён закаханы ў Кабаніху (Наталля Капітонава), і тая быццам не супраць трыба бачыць, з якім замілаваннем яна ліе яму ваду, каб той асвятлюся.

Але — не возьме ён на сябе такую адказнасць, яму больш даспадобы роля “непадуладнага падлетка”, якая быццам імпуе ягоноў “волю”. Пляменнік Дзікога — Барыс (Павел Чарноў) — паўстае абсалютнай роўняй Кацярынінаму мужу (Аляксей Верашчак): усё тая ж псіхалогія дзіцяці, негатунасць прыняцця на сябе адказнасць — не толькі за блізкага чалавека, але і за самога сябе. Нарэшце, “паслухмяным” выхаванцам паўстае дадаткова-зборальнага, у параўнанні з п’есай, фігура Чалавека (Эрык Абрамовіч). Змяняючы сабой “абстуну” (Пашу, Феклушу і іншых), ён ператвараецца ў сакратара-альфонса Кабаніхі (адзначым яго цудоўны па пластыцы танец у другой дзеі), які закаханы, тым не менш, у... Кацярыну (Кацярына Ермаловіч).

На такім фоне мужчынскай “ніякаватасці” (пры ўсёй іх знешняй зухватнасці) ў спектаклі ярка выяўляецца тэма фемінізму. Кабаніха невыпадкова ў спектаклі завецца проста па прозвішчы — Кабанавы. Ды на ёй увесь дом трымаецца! Кацярына ж аказ-

ваецца не хрэстаматыійным “прожнем святла” (ледзь не ўсе апошнія пастановкі п’есы абвргаюць гэты выраз Мікалая Дабралюбава), а ўсё тым жа дзіцем у падлеткава-пераходным узросце: ад з’яўчынкі, што жыла аповедамі пра анёлаў, да жанчын, якая прагне кахання. Да гэтай абсалютна нармальнай жыццёвай сітуацыі герайна аказваецца настолькі непадрыхтаванай, што ў пэўны момант апынаецца на мяккі памутнены розуму — і ў выніку не спраўляецца са сваімі псіхалагічнымі праблемамі.

Тое ж і з Кабаніхай, якая выступае не столькі антыподам Кацярыне, колькі яе адбіткам, хіба больш старажыным. Яна няшчасная ў каханні: трымае “хлпчыка для ўцех”, а сама думае пра Дзікога, які і сапраўды ёй роўня. Прызнанне Кацярыны парушае той лад, які яна так заўзята абараняла. А смерць нявесткі і ўвогуле становіцца для яе крахам усёй сям’і — і яе ўласнай асобы.

Ды ўсё ж найбольшая адметнасць спектакля ў тым,

“Крокі ў годзе” Уладзіміра Савіча — аб’ект, складзены з дзвюх частак — абутку і, гучыць жудасна, “ампугаванасці” ног.

Зробленыя з газет мужчынскія і жаночыя чаравкі нагадалі аповесць “Неўскі прасект” Мікалая Іогаля, калі ў дэталю апісваецца кожны сацыяльны слой, які ў пэўны час крочыць па “цэле” Неўскага. А чые крокі паказваў Савіч?.. Запомнілася “Вавілонская вежа” Жанны Марозавай і Алены Чэлепавай, сканструяваная з банак, кубачкаў, стакану, чарак. Калі арт-аб’екта — малатку, якім можна вежу разбіць. У наведвальніка ёсць выбар, што ні казкі. Спадзяецца металічныя творы Віктара Копака, напоўненыя адзінотай і трыогай, — “Стан”, “Госць у

сне”, “У дзяцінстве”. Ёсць у іх адпаведны стан і настроі, якія Віктар удала перадаў. Інсталляцыя Васіля Зянко і Аляксея Хацкевіча “Home sweet home” вяртае нас да тэлепраекта “Дом 2”. Мастакі зрабілі драўляны трон, насупраць яго паставілі тэлевізар з гэтай праграмай. Што ж, для многіх гэта шчасце глядзець, як сварачца і мірацца падстаўныя героі.

Чаго ўвогуле можна пажадаць нашым выставачным праектам нават безадносна да “Таму што...”? Індывідуальнасці, а не “універсальнасці”, калі адзін і той жа твор можна выстаўляць на розных праектах. Карцей, большай трыпнасці выказвання — лепш менш твораў, але якасных, незвычайных, цікавых.

Вайніцкага глядае на такім тле знарочыста сіппа і нягела — гэта невлічкі бяспформенны кавалек матэрыялу з яўна сумнеўнымі мастацкімі вартасцімі. Уласна, тая самая “плюха”.

Што характэрна для Вайніцкага, выказванне лаканічнае, трапна сфармуляванае. Ён візуалізуе сучасную скульптуру ў выглядзе нейкага на росту, непераканаўчага і не надта абвяхэковага дадатку да класічнай традыцыі. Ці так яно насамрэч, ці не заната тут згушчаюцца фарбы? Вядома ж, такія пытанні паўстаюць — і, уласна, і ў з’яўленні аўтар і бачыць увесь цыцмус. У супрацьдэпальным тэксце падкрэсліваецца, што праект — не безапеляцыйнае свярджэнне, а памкненне справакаваць дыс-

кусію. І менавіта ў гэтым адрозненне маніфеста Вайніцкага ад прапанаваў скінуць што-кольчыцы з парахода сучаснасці, якія пісаліся стагоддзе таму.

Дыскусія на ўласна мастацкія тэмы ў нашых творчых колах узнікаюць надзвычай рэдка, і замест абстрактнай барацьбы стэлыя і канцэпцый, характэрнай для мінулых эпох, цяпер пануе ўласцівая для айчыннага клімату “мягавасць ды абьякавасць да жыцця”. І менавіта таму гэта правакацыя падаецца карыснай. Больш дакладна, яна магла б стаць такой, каб зачаліся кагосьці за жывое і сапраўды спрычынілася да пачатку дыскусіі. Але пакуль гэтага не назіраецца.

Найбольшая яго частка — гэта своеасаблівы “рэдзі мейд”. У якасці аднаго са складнікау, аўтар уключыў у свой праект уся экспазіцыю музея Заіра Азгура: сотні гіпсавых партрэтаў, зробленых рукой майстра. Непасрэдным унёсак адбыўся, дык здзівіла яшчэ больш. Замест таго, каб выставіць свой “зэ баст”, Вайніцкі прадэкларавуў маніфест.

Тэрмін, няякка заўважыць, абсалютна новы. Як паказала сама імпрэза, на практыцы ён можа азначаць літаральна ўсё, што заўгодна — перформансы, відэаарт, розныя мультымедыяныя дзеі... І тут інтэнцыя куратара таксама зразумелая — пашырыць дыпазон аднаго з самых старых і традыцыйных відаў мастацтва, максімальна размыць паняццыйны межы скульптуры.

Важная асаблівасць гэтай часткі маніфеста заключаецца ў тым, што яна была ўвасоблена не ў словах, а менавіта ў дзеянні. Кожны

Пахаванне скульптуры альбо заклік да яе мадэрнізацыі? Радывальны нігілізм ці інтэлектуальная іронія? Журналісты “К” дзеліцца сваімі ўражаннямі ад выставы Паўла Вайніцкага “Плюха” і Першага беларускага фестывалю постскульптуры, якія адбыліся ў Мемарыяльным музеі-майстэрні Заіра Азгура.

Маніфест як нагода для гутаркі

Здавалася б, век маініфестаў у мастацтве даўно прамінуў. І калі нехта сёння бярэ на сябе амплуа “прарока новай эры”, гэта выглядае альбо як непрыклаванае глупства, альбо, найчасцей, як элемент ролевай гульні, гэткай постамадэрновай “камеды дэль арцэ”. Але выстава-маніфест Паўла Вайніцкага “Плюха”, якая прайшла ў Мемарыяльным музеі-майстэрні Заіра Азгура, спалучае характэрную для свайго жанру рэзкасць ды інтэнцыйную сур’ёзнасць з рахманай інтэлігентнасцю і адкрытасцю да дыскусій.

Ілья СВІРЫН

Напрыканцы 1990-х Павел Вайніцкі ўварваўся на арт-сцэну, бы метэор. Ягоныя “Прысвячэнне Пялевіну” (гібрыд унітаза і тэлевізара) і “Аўтапартрэт з птушкай” (бюст у выглядзе клеткі з жывой канарэйкай) сталі сапраўднымі выставачнымі хітамі, чымі рэпродукцыямі і пакалам можна праілюстраваць энцыклапедычны артыкул пра маладое мастацтва таго часу. І таму выдала толькі здзіўляцца, чаму гэты плённы аўтар дасюль не паруіўся пра ўласную “персаналку”. Але калі яна ўрэшце адбылася, дык здзівіла яшчэ больш. Замест таго, каб выставіць свой “зэ баст”, Вайніцкі прадэкларавуў маніфест.

Найбольшая яго частка — гэта своеасаблівы “рэдзі мейд”. У якасці аднаго са складнікау, аўтар уключыў у свой праект уся экспазіцыю музея Заіра Азгура: сотні гіпсавых партрэтаў, зробленых рукой майстра. Непасрэдным унёсак адбыўся, дык здзівіла яшчэ больш. Замест таго, каб выставіць свой “зэ баст”, Вайніцкі прадэкларавуў маніфест.

Тэрмін, няякка заўважыць, абсалютна новы. Як паказала сама імпрэза, на практыцы ён можа азначаць літаральна ўсё, што заўгодна — перформансы, відэаарт, розныя мультымедыяныя дзеі... І тут інтэнцыя куратара таксама зразумелая — пашырыць дыпазон аднаго з самых старых і традыцыйных відаў мастацтва, максімальна размыць паняццыйны межы скульптуры.

Важная асаблівасць гэтай часткі маніфеста заключаецца ў тым, што яна была ўвасоблена не ў словах, а менавіта ў дзеянні. Кожны

Тая самая “Плюха”.

Постскульптура: рэзкая і рахманая

кусію. І менавіта ў гэтым адрозненне маніфеста Вайніцкага ад прапанаваў скінуць што-кольчыцы з парахода сучаснасці, якія пісаліся стагоддзе таму.

Дыскусія на ўласна мастацкія тэмы ў нашых творчых колах узнікаюць надзвычай рэдка, і замест абстрактнай барацьбы стэлыя і канцэпцый, характэрнай для мінулых эпох, цяпер пануе ўласцівая для айчыннага клімату “мягавасць ды абьякавасць да жыцця”. І менавіта таму гэта правакацыя падаецца карыснай. Больш дакладна, яна магла б стаць такой, каб зачаліся кагосьці за жывое і сапраўды спрычынілася да пачатку дыскусіі. Але пакуль гэтага не назіраецца.

Уласна, праект меў і яшчэ адзін складнік. Паколькі гіпсавая “плюха” яўна ў нечым нагадвае характэрную для авангардыстаў “сітуацыю нуля”, калі анігіляцыя пэўнага мастацкага дыскурсу дасягае сваёй скарынай ступені (як, напрыклад, голяя сцены галерэй замест выстаўкі альбо цішыня ў якасці музычнага твора), трэба было задаць новы вектар руху. Менавіта таму адкрыццю “персанальнай выставы” наступствавала імпрэза з дзіўнай назвай “фестываль постскульптуры”.

Тэрмін, няякка заўважыць, абсалютна новы. Як паказала сама імпрэза, на практыцы ён можа азначаць літаральна ўсё, што заўгодна — перформансы, відэаарт, розныя мультымедыяныя дзеі... І тут інтэнцыя куратара таксама зразумелая — пашырыць дыпазон аднаго з самых старых і традыцыйных відаў мастацтва, максімальна размыць паняццыйны межы скульптуры.

Важная асаблівасць гэтай часткі маніфеста заключаецца ў тым, што яна была ўвасоблена не ў словах, а менавіта ў дзеянні. Кожны

са складнікау невлічкага фэсту быў самадастатковым і вартым асобнай увагі. Адпаведна, у музеі Азгура прайшла надзянная па ўсіх параметрах імпрэза, а прыналежнасць кожнага з яе кампанентаў менавіта да скульптуры, іноў жа, была ад пачатку прызначана выклікаць пытанні.

Але тут і тоілася неспадзяванка. Паколькі публіка была збольшага задаволеная, такіх пытанняў не ўзнікала. Бо завывчай яны з’яўляюцца ў людзей у тых выпадках, калі яны бачаць перад сабой нейкую поўную нісянеціцу, здатную спарадзіць толькі недаўменне.

Натуральна альбо бездапаможна?

Адзін творца нядаўна сказаў мне: “А што можа прапанаваць аўтар “Плюхі”? Зараз усе павінны рабіць канцэптуальныя праекты? Але пройдзе 5 — 10 гадоў, і яны надакучаць...”.

Праўда ў гэтых словах, безумоўна, ёсць.

Вольга РОПАТ

Ці можна твор Паўла Вайніцкага лічыць метафарай смерці скульптуры? Здаецца, не. Невялікія пластыкавы аб’ект, хутчай, абвяхэвае “канец” рэалістычнай скульптурнай эпохі: маўляў, хочіць рабіць адно і тое ж — балазе, Заіра Азгура, Андрэя Бембеля ды іншых выдатных аўтараў тых часоў ужо “не пераглюнеш”. Цяпер — час зусім іншых з’яў, поглядаў, канцэпцый... І, канешне, эксперымантаў. Магчыма, хтосьці ўстрымае гэтую падзею як крык у пустэчу... Але, на маю думку, да “Плюхі” варта адносіцца з гумарам. Не, з сарказмам.

Той раскол, які адбываецца паміж прывільнікамі акадэмічнага манументальнага мастацтва і адгітамі сучаснай скульптуры, заснаванай на “неадпаваных” пакулях для нашай свядомасці замежных узорах, падаецца мне з’явай

натуральнай, здаровай і адпаведнай нашаму часу. Добра, калі ёсць рух, калі аўтары імкнуча прынёсці сваё альбо выказаць уласную пазіцыю.

Гэта толькі пачатак...

Першы беларускі фестываль постскульптуры засведчыў: скульптура — гэта не абвяхэва манумент у гіпсе, камяні ці дрэве, гэта, перадусім, ідэя, якая можа ўвасобіцца ў чым заўгодна.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Заклік пашырыць рамкі звыкллага ўспрыняцця прагучы выхад за паверхні рэчаў і выяваў у аб’ём — метафары Вольгі, спалучаныя ў своеасаблівы таленавіты сцэнарэалістычны манументалістыкі. Напэўна, менавіта адсюль і павінны “разыходзіцца колы” новых сэнсаў.

Па сутнасці, кожны з удзельнікаў фестывалю прапанаваў выхад за паверхні рэчаў і выяваў у аб’ём — метафары Вольгі, спалучаныя ў своеасаблівы таленавіты сцэнарэалістычны манументалістыкі. Напэўна, менавіта адсюль і павінны “разыходзіцца колы” новых сэнсаў.

Музей кідаў абвяхэваць позірк на падзенні Ільі Сіна з групы “Экзархыстычны GesamtKunstwerk”, кожнае з якіх прысвячаецца канкрэтнай асобе, а потым, здаецца, яшчэ больш халодна і публічна назіралі за спрабай публічна ўзвесці яму “помнік прыжыцці”. Помнік уяўляў з сябе награвашчванне пластымасавыя скрынкі неспасадна на чалавечым целе. Перформер імкнўся ўзняцца або хаця б прыстасавацца да пластыкавай “наростаў”, але гэта было фізічна немагчыма...

Такое дзеянне ў атачэнні азгураўскіх манументаў дазваляла праводзіць паралелі паміж эпохамі ды натхняла на выснову, што ў любым з помнікаў чалавека ўбачыць немагчыма. Пахаванню, а не ўскваленню асобы пад пластыкавай “каросткай” акампаніравала віда Паліны Вялічка з выявай цялесных пакутаў, а таксама праекцыі, якія ажыўлялі скульптурную галаву Марка ды “торс” Мусаргскага... Атрымаўся помнік уласнае прыродзе музыкі. У выніку, публіка атрымала яшчэ адну форму, дзе ўжо кіно станаўціца апрацаваным крыштальём думкі, а значыць — візуальнай скульптурай.

Бонусам да выступлення Сяргея Пукста стала прэм’ера яго саўнд-трэка да фільма Май Дэрэн “На безразе”. Як прызнаўся музыкант, сюррэалістычная прастора стужкі вядомай амерыканскай мастачкі з украінскімі каранямі настолькі вольная, што найбольш адпавядае прыродзе музыкі. У выніку, публіка атрымала яшчэ адну форму, дзе ўжо кіно станаўціца апрацаваным крыштальём думкі, а значыць — візуальнай скульптурай.

К

Зараз пайшла тэндэнцыя — выстаўляць арт-аб’екты з рэчаў побытавага ўжытку. І выстава “Таму што...” у Рэспубліканскай мастацкай галерэі Беларускага саюза мастакоў — не выключэнне.

Вольга РОПАТ

Калісьці пасля прагляду выстаў я любіла пагартаць кнігу водгукў. З часам жадання браць яе ў рукі становілася ўсё менш: шаблонны “Дзякуй!”, “Усё вельмі спадабалася!” надакучылі. А што пра тое мастак думае? Можна, і ён хоча іншы раз убачыць у гэтай кнізе нейкія заўвагі або прапановы?..

Сваю, скажам так, “традыцыю” я падчас арт-фэсту “Таму што...” (куратар — кіраўнік секцыі графікі

Жанна Марозава, Алена Чэлепава. “Вавілонская вежа”.

“Таму што...”

Ад адаптацыі да “фі”

Віктар Копака. “У разлічэнне”.

БСМ Уладзімір Савіч). Пасля чарговых “Дзякуй” убачыла запіс раззлаванага мінчаніна, які выказаў сваё “фі” наконт выстаўленага, як ён напісаў, “смецця”. А мне адразу захачалася падыскупаваць. Мяркую, гэту з’яву варта ўспрымаць натуральна, як этап у сучасным арт-працэсе, як эксперыменты творцаў. Ну а задача арт-фэсту — паказаць, што можна зрабіць з побытавых рэчаў, іншымі словамі, надаць новы, магчыма, арыгінальны сэнс, новае жыццё (што больш дакладна) прадметам або матэрыялам.

Многія творы наведвальнікі ведаюць па іншых экспазіцыях. Згадаем “Чаканне” Паўла Вайніцкага, які з папярэдняга арт-праекту ў Паласы мастацтва “Семечкі” “перайшоў” у “Таму што...”, але без верша Максіма Багдановіча, або “Кармушка для птушак” Мікалая Дробыша. Можна ўбачыць “універсальныя” творы, “прысвячэнні” (напрыклад, Васіля Зянко і Аляксея Хацкевіча “Малевіч...”), галовы класічных скульптур, “адаптаваныя” да сучаснасці (Іна Салдатава “Муза Гаргона”, Леб Сідаранка “Механізм гуку”), праект “Птушкі сусвету”...

“Крокі ў годзе” Уладзіміра Савіча — аб’ект, складзены з дзвюх частак — абутку і, гучыць жудасна, “ампугаванасці” ног. Зробленыя з газет мужчынскія і жаночыя чаравкі нагадалі аповесць “Неўскі прасект” Мікалая Іогаля, калі ў дэталю апісваецца кожны сацыяльны слой, які ў пэўны час крочыць па “цэле” Неўскага. А чые крокі паказваў Савіч?.. Запомнілася “Вавілонская вежа” Жанны Марозавай і Алены Чэлепавай, сканструяваная з банак, кубачкаў, стакану, чарак. Калі арт-аб’екта — малатку, якім можна вежу разбіць. У наведвальніка ёсць выбар, што ні казкі. Спадзяецца металічныя творы Віктара Копака, напоўненыя адзінотай і трыогай, — “Стан”, “Госць у

сне”, “У дзяцінстве”. Ёсць у іх адпаведны стан і настроі, якія Віктар удала перадаў. Інсталляцыя Васіля Зянко і Аляксея Хацкевіча “Home sweet home” вяртае нас да тэлепраекта “Дом 2”. Мастакі зрабілі драўляны трон, насупраць яго паставілі тэлевізар з гэтай праграмай. Што ж, для многіх гэта шчасце глядзець, як сварачца і мірацца падстаўныя героі.

Чаго ўвогуле можна пажадаць нашым выставачным праектам нават безадносна да “Таму што...”? Індывідуальнасці, а не “універсальнасці”, калі адзін і той жа твор можна выстаўляць на розных праектах. Карцей, большай трыпнасці выказвання — лепш менш твораў, але якасных, незвычайных, цікавых.

Вайніцкага глядае на такім тле знарочыста сіппа і нягела — гэта невлічкі бяспформенны кавалек матэрыялу з яўна сумнеўнымі мастацкімі вартасцімі. Уласна, тая самая “плюха”.

Найбольшая яго частка — гэта своеасаблівы “рэдзі мейд”. У якасці аднаго са складнікау, аўтар уключыў у свой праект уся экспазіцыю музея Заіра Азгура: сотні гіпсавых партрэтаў, зробленых рукой майстра. Непасрэдным унёсак адбыўся, дык здзівіла яшчэ больш. Замест таго, каб выставіць свой “зэ баст”, Вайніцкі прадэкларавуў маніфест.

Тэрмін, няякка заўважыць, абсалютна новы. Як паказала сама імпрэза, на практыцы ён можа азначаць літаральна ўсё, што заўгодна — перформансы, відэаарт, розныя мультымедыяныя дзеі... І тут інтэнцыя куратара таксама зразумелая — пашырыць дыпазон аднаго з самых старых і традыцыйных відаў мастацтва, максімальна размыць паняццыйны межы скульптуры.

Важная асаблівасць гэтай часткі маніфеста заключаецца ў тым, што яна была ўвасоблена не ў словах, а менавіта ў дзеянні. Кожны

Фотафакт

Інфармацыя адразу пра дзве перамогі беларускай культуры ў розных краінах прынеслі апошнія дні тыдня. Так, артысты Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэат

І зноў дарога па нас засу-
мавала. А мы — па новых
адкрыццях. Словам, ка-
рэспандэнты “К” — у чар-
говым аўтатуры. Гэтым
разам вырашылі дабра-
ца да паўночнай Белаве-
жы. Маршрут абралі праз
Ваўкавыскі, Бераставіцкі,
Свіслацкі раёны Гродзен-
шчыны. І збольшага не
пашкадавалі. Беларусь —
нібыта дзіўная кніга, кож-
ная старонка якой ці не
штодня напаяняецца но-
вым зместам. Гэтай кнігай
чытаць — не начытацца.

Журналісцкі
аўтатур
газеты
“Культура”

Яўген РАГІН,
Кастусь АНТАНОВІЧ,
Мінск — Ваўкавыскі —
Бераставіцкі — Свіслацкі раёны
Гродзенскай вобласці — Мінск
Фота аўтараў

Шылавічы нас не чакалі

Ехалі па Ваўкавышчыне і разва-
жалі, ці пра гэты Шылавіцкі лес пісаў
Уладзімір Багамолаў у сваім шпі-
ёнскім рамане “Момант ісціны”.
Інтэрнэт паслужыла падказай, што
вёсак з такой назвай на Беларусі —
з паўдзятка, на Гродзеншчыне —
дзве. Наша тапаніміка — справа
яшчэ тая!.. А вось і Шылавічы. Яны
ўразілі не толькі велічным касцёлам
(як нам потым неаднаразова ка-
залі, храм гэты — самы старадаўні
ў краі), але і дыхтоўнасцю забудоў
мясцовай аграгаспадаркі. Прынам-
сі, яе новая кантора нагадвае сваім
купалам не адміністратыўны буды-
нак, а дзіўную фантастычную абсер-
ваторыю. А вось мясцовы клуб ды
бібліятэка (пад адным дахам) вы-
танчанай архітэктурнай зграбнасцю
не вызначаюцца. У бясстатусных
вёсках бываюць на парадак леп-
шыя. А Шылавічы — аграгарадок!

Марына Паўтарак прыйшла
пасля абеду на працу хвілінка ў
хвілінку. Яна — мастацкі кіраўнік
сельскага дома культуры, а цяпер
яшчэ і выконвае абавязкі кіраўніка
ўстановы — пакуль дырэктар у дэ-
крэтным адпачынку. Цікавых задум
мак у маладога спецыяліста хоць
адбаўляй! Гродзенскі каледж мас-
тацтваў і некалькі месяцаў пра-
цы ў Шчучынскім гарадскім доме
культуры зрабілі сваю справу. Так
бы і засталася Марына ў мінула-
годняй сталіцы Дня беларускага пі-
сьменства, каб не жыллёвыя клоп-
аты. У Шчучыне таннага жылля
не знайсці, а ў Шылавічах жывуць

Марына Паўтарак.

бацькі, што і стала ключавым фак-
тарам у выбары месца працы.

Па спецыяльнасці Марына Ка-
зіміраўна мусіць займацца інстру-
ментальнай музыкай, вось толькі
ў клубнай установе Шылавічаў ня-
ма практычна аніякіх інструментаў
(расстроенае фартэпіяна немаве-
дама якога года выпуску не ў лік),
а таму пра стварэнне музычнага
калектыву казаць рана. У СДК няма
магчымасці стварыць нават музыч-
ны гурток для дзяцей. Афіцыйна.
Але юначыя творчыя памкненні
абьякаваць чыноўнікаў так про-
ста не спыніць. Па словах Марыны,
дзеці і падлеткі завітваюць у дом
культуры, вучацца іграць на сваіх
інструментах, выступаюць на вяс-
ковых святах. Для справядлівасці
адзначым, што пры СДК працуюць

танцавальнае, тэатральнае і вакаль-
нае клубныя аб'яднанні.

Няма нараканняў у Марыны на
метадыстаў з Ваўкавыска, якія не
забываюцца на маладога спецы-
яліста — і самі прыязджаюць, і на
семінары ў райцэнтр запрашаюць.
Дзеляцца сцэнарыямі, а таксама
сакрэтамі прыцягнення мясцовых
жыхароў на клубныя мерапры-
емствы. Вельмі актуальна, з улікам
таго, што СДК даведзены план па
платных паслугах блізу 25 мільёнаў
рублёў.

Закранулі пытанне правядзен-
ня дыскатак. У адрозненне ад па-
длогі танцавальнай залы, на якую
без болю немагчыма глядзець,
абсталяванне ўсё ж дазваляе іх ла-
дзіць. З улікам таго, што ў Шылавічы
прыязджаюць дзі-дзэі са Шчучына,

моладзь тут збіраецца рэгулярна.
І не толькі мясцовая. Завітваюць
адпачыць з Ваўкавыска, Росі, Вярэ-
эк. Дарэчы, назіраецца тэндэнцыя,
калі з райцэнтра ў сельскія ўстано-
вы культуры прыязджаюць на тан-
цы — тут і спакойна, і камфортна,
а часам і больш цікава. Наладжана
супраца і з мясцовым касцёлам, які,
паўтарымся, з'яўляецца славуцасцю
раёна ды прыцягвае нават замеж-
ных турыстаў. У прыватнасці, СДК з
вакальнымі нумарамі і тэатральны-
мі пастаноўкамі ўдзельнічае ў што-
гадовым фэсце на пляцоўцы перад
храмам. Думаем, паболей турыстаў
і пасля выхаду ў інтэрнэце чарговай
серыі “Падарожжаў дылетанта”,

Да юбілею Кандрата Кандратавіча

Зазірнулі мы, натуральна, і ў
бібліятэку. Тут кіруе Данута Мака-
р, яна ўжо на пенсіі. Паказала нам
кніжную выставу, прысвечаную
Году культуры. Разам мы згадалі,
што сёлета — юбілеі Івана Шамякі-
на, Івана Мележа, Змітрака Бядулі,
Кандрата Крапівы, Цёткі, Янкі Лу-
чыны, Максіма Багдановіча, Янкі
Сіпакова... Чаму гэтыя пісьменні-
кі не надта прадстаўлены на вы-
ставе? І ўвогуле, як наладжана ў
Шылавічах папулярызацыя нацы-
янальнай кнігі? Да прыкладу, тво-
раў Крапівы, бліскачая дасціпная
творчасць якога заўжды карыс-

Падтрымка спецыяліста і кандыцыя брэнда

Бібліятэчная галерэя.

Што ведаюць пра Крапіву і Каліноўскага?

якія выкінулі з эфіру айчынныя тэ-
леканалы. Серыя, вядома, прысве-
чана славуцасцям Шылавічаў, і не
толькі касцёлу, але і ўстановам ку-
льтуры.

Запыталіся ў Марыны пра га-
лоўнае: ці збіраецца яна застацца
ў Шылавічах? Дзяўчына не супраць,
не хоча кідаць бацькоў, але і праца-
ваць без інструментаў, у старым бу-
дынку з праблемнай праводкай і не-
прыдатнай для танцаў падлогай не
хацела б. Выснова напрошваецца
безальтэрнатывная: без падтрымкі
кіраўніцтва мясцовай гаспадаркі і
райвыканкама Шылавіцкі СДК мо-
жа згубіць перспектывнага спецы-
яліста, які зараз завочна вучыцца ва
Універсітэце культуры і мастацтваў
па спецыяльнасці “Інфармацый-
ныя тэхналогіі”.

талася на вёсцы павышаным по-
пытам. (Згадалася, што на роднай
для Крапівы Уздзеншчыне нават
маладзёжны рок-гурт называецца
“Кандраты...”.) Мы ў пошуках фак-
туры выцягнулі з паліц два зборы
твораў (1974 і 1997 гадоў выдання)
знакамітага драматурга і байкапіс-
ца. І вось што распавялі нам лісткі
кнігавыдачы. Першы том больш
старэйшага выдання апошняй раз
выдаваўся чытачу ў 2010-м, другі
том — у 1994-м; першы том бо-
льш позняга выдання — у 2010-м,
другі — увогуле ніколі не бралі...
Ці варта тлумачыць, з якім супя-
рэчлівым настроем мы скірава-
ліся ў Бераставіцкі раён? Ёсць
над чым паразважаць адносна
таго, чаму чытачы ў Шылавічах
не прызвычаліся да нацыяналь-

Лета — час падвоянай творчай актыўнасці. З першых дзён чэрве- ня пра гэта сведчаць лісты нашых неаб- якавых чытачоў.

Яўген РАГІН

“У Міжнародны дзень
аховы дзяцей, — піша Але-
на Беланоўка, — **Магілёў**
павіншаваў юных жыхароў
з пачаткам летніх вакацый.
У скверы 40-годдзя Пера-
могі прайшоў гала-канцэрт
гарадскога агляду-конкурсу
дзіцячай творчасці “Звонкі
капэж”. Арганізатары ме-
рапрыемства — упраўленне
ідэалагічнай работы, куль-
туры і па справах моладзі
Магілёўскага гарвыканкама
і Гарадскі цэнтр культуры і во-
льнага часу. У конкурсе ўзялі
ўдзел больш за тысячу юных
талантаў, якія цягам двух ме-
сяцаў спрабавалі сябе ў ро-
зных відах мастацтва. Прагра-
мы прапанавалі сямнаццаць
устаноў адукацыі і культуры.

Доўжыцца і Фэстываль
народных талентаў **Магілёў-
шчыны**, пра які “К” пісала

неаднаразова. У рамках на-
званага праекта ў абласным
метадычным цэнтры адбы-
лася творчая прэзентацыя
“**Касцюковічы** — вера,
надзея, любоў!” Намеснік
дырэктара цэнтралізаванай
клубнай сістэмы гэтага раёна
Наталля Дробышава сцвяр-
джае, што канцэртная пра-
грама доўжылася паўтары га-
дзіны, хаця ніводзін калектыў
не выходзіў на сцэну двой-
чы. Напрыканцы мерапры-
емства эстафета фестывалю
была перададзена **Клічаў-
скаму раёну**”.

Паведамляе Алена Сіняў-
ская: “**Брэсцкая гарадская
цэнтральная бібліятэка імя
Аляксандра Пушкіна абвясці-
ла пра конкурс творчых пра-
ектаў “Улюбёныя кнігі нашай
сям’і”**. Конкурсная работа
павінна ўтрымліваць інфар-
мацыю пра сям’ю, традыцыі
чытання і аповед пра ўлюбё-
ныя выданні”. Да прыкладу,
шматдзетная сям’я Вітко пра-
панавала відэапрэзентацыю,
а сям’я Лубковічаў — калек-
цыю экслібрысаў.

У аграгарадку **Шчорсы**,
былых уладаннях асветніка

і гуманіста Яўхіма Храптові-
ча, у трэці раз праводзіліся
чытанні “Публічныя бібліятэ-
кі на **Гродзеншчыне**: стан і
перспектывы даследавання”.
“Пачатак быў тэатралізаван-
ны, — распавядае дырэктар
Навагрудскай раённай біб-
ліятэкі Ірына Царук. — *На
сцэне рэй вяла Кніга*”. Самая
старэйшая бібліятэка на Бе-
ларусі лічыцца Гродзенская
абласная імя Яўхіма Карска-
га. Свіслацкай раённай сё-
лета спаўняецца 117 гадоў.
Першая народная бібліятэка
ў Лідзе адкрылася пры чай-
ной... Падчас чытанняў пра-
цавала выстава “Рарытэты
з фондаў новагрудскіх біблі-
ятэк”. Тут былі выданні-ма-
люткі, кнігі з аўтаграфамі.

Загадчык сектара куль-
туры і вольнага часу аграга-
радка **Грынкі Свіслацкага**
раёна Марыя Самалевіч дзе-
ліцца ўражаннямі ад стасун-
каў з іншымі аграгарадкамі
Свіслаччыны. “*Літаратурнае
свята “Валошкі ў жыцце ма-
ім”*, — піша яна, — было
прымеркавана да 125-годдзя
Максіма Багдановіча. Мно-
гія прывезлі зборнікі вершаў

Гала-канцэрт агляду-конкурсу “Звонкі капэж” у Магілёве.

Лета — гэта...

паэта, фотаздымкі з асабі-
тых архіваў... І, натуральна,
гучалі вершы. У конкурсе чы-
тальнікаў удзельнічалі ама-
тары прыгожага слова ад
10 да 72 гадоў”.

Яшчэ пра адно свята агра-
гарадка, гэтым разам —
Акцябрскага ў Віцебскім
раёне, расказвае вядучы ме-
тадыст Віцебскага абласнога
метацэнтра народнай твор-
часці Андрэй Стручанка. У
раённым конкурсе “Цудоўны

свет, які спявае” бралі ўдзел
паўсотні дзяцей і падлеткаў.
Самымі лепшымі аказаліся
Міша Лапухоў (Віцебскі РДК),
Аліна Пагарэлава (Акцяб-
рская ДШМ), Дар’я Рагожкі-
на (Вараноўскі СДК). “У гэты
дзень, — дадае аўтар, — мож-
на было наведваць і пленэр
ганчароў “Гліна спявае”.

Акцябрскі ёсць і на **Го-
мельшчыне**. Толькі не агра-
гарадок, а гарадскі пасёлак.
І менавіта ў ім 23 — 26 чэр-

веня пройдзе Рэспубліканскі
фэстываль фальклорнага
мастацтва “Берагіня”. Пра гэта
нагадвае метадыст Цэнтра
культурна-дасугавай дзейнасці
Акцябрскага раёна Людмі-
ла Вывіч. “Сёлета, — піша
яна, — да нас завітаюць бо-
льш за трыццаць калектываў
з Беларусі і замежжа. Пра-
грама прадугледжвае правя-
дзенне турніру фальклорных
дзіцяча-маладзёжных калек-
тываў, якія прэзентуюць тан-
цавальную і песенную твор-
часць, пакажуць фрагменты
традыцыйнага вяселля і ўзо-

най класікі. І яшчэ. Калі цяпер не падтрымаць клубніцу Марыну, дык веру ў лепшае яна беззваротна згубіць.

(Не)лірычны каментарый
Кастуся Антановіча

Сёння ў Шылавічах больш за дзве сотні жыхароў. Маецца школа і дзіцячы садок, моцная гаспадарка. Чым не спрыяльнае поле для асветніцкай дзейнасці? На тым жа касцёльным фэсце можна было б разгарнуць і кніжную выставу, праводзіць акцыі папулярызацыі чытання, тым больш, што Гродзенская абласная навуковая бібліятэка імя Яўхіма Карскага мае багата метадычных распрацовак у гэтай справе. Думаецца, было б добра, каб да гэтага ланцужка паміж сельскай і абласной бібліятэкамі грунтоўна далучылася і раённая, а там, глядзіш, і больш новай літаратуры будзе трапляць у Шылавічы. Галоўнае, літаратуры запатрабаванай мясцовай супольнасцю, а не заляжалай на складах. Тады пры гэтай рэкламе з боку бібліятэкара і народ падцягнецца.

Клуб пад пытаннем

Перад тым, як распавесці пра **Бераставічанскі** клуб-бібліятэку, варта забегчы наперад і спыніцца на структуры клубных устаноў. Пра яе нам паведаміла дырэктар Бераставіцкага РЦК Алена Місюля. Дык вось, з верасня мінулага года Раённы цэнтр культуры і народнай творчасці стаў юрыдычнай асобай. Дзесяць СДК аграгарадкоў і два сельскія клубы пераўтварыліся ў яго філіялы. Аграгарадоцкія ўстановы — перспектыўныя, а вось два бясстатусныя клубікі (дом сацыяльных паслуг у Пыхоўчыцах і Бераставічанскі сельскі клуб-бібліятэка) такіх перспектыў не маюць. Інакш кажучы, праз час хутэй за ўсё будуць зачыненыя. У Пыхоўчыцах — лічаныя пенсіянеры, а Бераставічанская ўстанова знаходзіцца ў некалькіх кіламетрах ад райцэнтра і абслугоўвае зольнага дачнікаў...

На акенцы Бераставічанскага клуба-бібліятэкі запіска. Кіраўнік установы Вера Акуліч піша, што паехала ў РЦК. (Так яно і было, дарэчы.) Прайшліся па вёсцы, з народа пагутарылі. Карыстаючыся сонейкам дачнікі і загаралі, і на градах корпаліся, таму ўсе яны, гаваркія ды вясёлыя, таму ўсе навідавоку і з ахвотай ішлі на размову. Вось што

мы высветлілі. Канцэртаў клуб не дае. Былі тут калісьці бабулькі-пявунні, але няма нічога вечнага на свеце... Асаблівай патрэбы ва ўстанове няма: чытаць дачнікам няма калі. Калі і з'явіцца раптам такая патрэба, яе без перашкод можа задаволіць аўтабібліятэка. А вось дзецям тых, хто з вясня заехаў на лецішчы, установа падабаецца: тут можна ў тэні пагуляць. Але недахоп дзяцінства ў тым, што яно хутка заканчваецца. Карацей кажучы, лёс у згаданай установы не надта зайздросны. Яшчэ гады тры-чатыры ў сістэме было сямнаццаць клубоў, сёлета засталася дванаццаць, а ў перспектыве будзе дзесяць. Вось

Таццянай Марцішэвіч гадоў пяць. Менавіта тады "К" змясціла артыкул пра мясцовыя цікавосткі. У тым ліку пра тое, што ў мясцовым касцёле Кастусь Каліноўскі з бліжэйшым папличнікам Феліксам Ражанскім нелегальна выдавалі "Мужыцкую праўду". Выснова публікацыі была наступнай: брэнд Каліноўскага і Ражанскага ў Бераставіцы не раскручваецца. Няма адпаведных вулічных указальнікаў, сувенірных значкоў і магніцікаў, карт руху слянянскага паўстання і жыццёвага шляху Каліноўскага праз польскія цяпер Мастаўляны, дзе ён нарадзіўся, праз Бераставіцу і Свіслач, дзе вучыўся, пра вёску Якушоўка Свіслацкага ра-

не ўстаноў культуры раёна. Ёсць і бібліятэчны музей, які да ўзнікнення Музея Вавёркі прымаў шматлікіх аматараў даўніны. Маецца тут і грунтоўны летапіс Бераставіцкага раёна ў рарытэтных фотаздымках, падрабязная гістарычная хроніка бібліятэкі, і шматлікія кнігі з аўтографамі пісьменнікаў, што наведвалі ў свой час Бераставіцу.

Даведаліся, што ЦБС з'яўляецца адным з арганізатараў Рэгіянальнага паэтычнага фестывалю "Масаліянскія салаўі", натхняльнікам якога стаў мясцовы паэт Іван Летка. Яму прысвечаны асобны куток у бібліятэцы.

Ёсць увогуле шмат цікавага, што

яны Каліноўскага. Не ведаюць. Фелікса Ражанскага, які працаваў у Бераставіцы каморнікам, — тым больш. І та для нас яны — святыя. Дык дзе мы разам не дапрацавалі, шануючая Таццяна Дзмітрыеўна? Я вас бясконца паважаю за неабыхавасць і прафесіяналізм, але нашы дзеці павінны ведаць сваю гісторыю і сваіх герояў, сапраўдную гісторыю і сапраўдных герояў. У тым, што не зусім ведаюць, вінаваты і я. Давайце агульнымі сіламі выпраўляць становішча. Яшчэ не позна.

Бібліятэкар Бераставіцкай дзіцячай бібліятэкі Таццяна Васека з чытачкай Ксюшай.

Шылавіцкая бібліятэка.

СДК у Шылавічах.

такая аптымізацыйная арыфметыка, якая не складаць ды памнажаць вучыць, а адымаць.

Сваё ды не ведаць?

Раённая бібліятэка ў **Бераставіцы** месціцца ў адным будынку з музычнай школай. Пры адчыненых вокнах-дзвярах чуецца бадзёры марш духавага аркестра. Трэба высветліць у дасведчаных спецыялістаў, як уплывае музыка на чытацкі выбар кніг. Нам, прынамсі, такое «афармленне» бібліятэчных залаў вельмі спадабалася...

Адзін з нас не быўчыўся з дырэктарам Бераставіцкай райбібліятэкі

ёна, дзе ягоныя бацькі мелі ткацкую мануфактуру... Уяўляецца якім бы мог быць польска-беларускі грант, прысвечаны прасоўванню постаці Каліноўскага і ягоных папличнікаў Ражанскага і Урублеўскага?!

Дык вось, нічога не зрушылася за гэтыя гады. Не, Музей Вавёркі, запатрабаваны і брэндавы, з'явіўся. Пра яго — гаворка пазней. А вось ініцыятары паўстання 1863 года так і засталіся нераскручанымі. Канешне, у ЦРБ ёсць цудоўная партрэтная галерэя, дзе сярод іншых знакамітасцяў ёсць выявы Каліноўскага і Ражанскага, выкананыя таленавітым мастаком Мікалаем Жлабовічам, без якога не абышлося афармлен-

сцвярджае: бібліятэкары Бераставіччыны — людзі таленавітыя. Але з таленавітых і пытаюцца ўдвая. Калі ёсць патэнцыйны брэнд, яго неабходна даводзіць да спажывецкай кандыцыі. Уявіце, на Беларусі існуе процыма раёнаў, дзе няма ніякіх брэндавых зачэпаў. Яны іх выдумляюць! А тут і выдумляць нічога не варта. У адваротным выпадку маладыя нічога не будуць ведаць ні пра Крапіву, ні пра Каліноўскага. Ці даруюць нам унукі ды праўнукі?

(Не)лірычны каментарый
Яўгена Рагіна

Запытаўся ў выпадковых мясцовых маладзёнаў, ці ведаюць

Спроба п'яра

Мясцовыя бібліятэкары здзівілі нас сваімі праектамі. Да прыкладу, вырашылі далучыцца да праграмы "Польшча — Беларусь — Украіна". Магчыма, месца ў ёй знойдзецца і захаванню памяці пра ўдзельнікаў слянянскага паўстання. А вось у тым, што палепшыцца камплектацыя інфармацыйнымі рэсурсамі, эфектыўнасць творчых стасункаў з чытачамі, што маюць абмежаваныя магчымасці здароўя, сумняваюцца не даводзіцца. У першую чаргу, Таццяна Марцішэвіч хоча забяспечыць сучаснай тэхнічнай бібліёбус: ноўтбукам, забяспечаным доступам у інтэрнэт, зручнай мэбляй, слышавымі апаратамі. Маецца запатрабаванасць чытачоў у літаратуры на польскай мове, а таксама ў выданнях са шрыфтам Брайля. Але такіх кніг практычна не знайсці ў продажы, а калі і маецца ў спецыялізаваных крамах — кошт на іх завоблачны.

Праект Бераставіцкай ЦБС пакуль толькі праходзіць этапы зацвярджэння. Па сутнасці, гэта толькі спроба «бібліятэчнага» п'яра, але спроба ўпэўненая. Прынамсі, мясцовыя бібліятэкары не саромеюцца вучыцца.

Мы ж прайшліся па бібліятэчных залах, завіталі ў філіял дзіцячай установы. Пераканаліся ў галоўным: паўсюль былі чытачы. А гэта значыць, у бібліятэцы ёсць будучыня.

Агульнае (не)лірычнае заканчэнне

У наступнай публікацыі мы распавядзем пра галоўны брэнд Бераставіцкага раёна — Музей Вавёркі. Праект бясконца нас ўразіў. Гаворка таксама пойдзе пра развіццё клубнай справы на бераставіцкай зямлі.

На людным месцы: аглядавая пляцоўка

Тэатралізаваны пачатак свята ў аграгарадку Шчорсы.

"Кірмаш рамястваў" дбайна працаваў у Акціўбрскім.

Падчас прэзентацыі "Касцюковічы — вера, надзея, любоў!"

ры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Навінкамі стануць конкурсы музычна-інструментальных капэл традыцыйнага складу і салістаў-выканаўцаў традыцыйных танцаў у пяці групах".

18 — 19 чэрвеня ля возера ў вёсцы **Спорава Бярозаўскага** раёна адбудзецца абласное свята народнага гумару "Спораўскія жарты". У праграме: фэст гумару, конкурсная праграма, танцы, тэатралізацыі, абрада-прысвечаны ўраджэнцу гэтых дзёў, гала-канцэрт.

7 — 9 чэрвеня ў **Наваполацку** прайшоў VIII адкрыты міжрэгіянальны пленэр-конкурс юных мастакоў "Палітра Прыдзвіння". У дзіцячай мастацкай школе імя Івана Хруцкага сабраліся прадстаўнікі пяці краін Еўропы. Ад гарадскіх пейзажаў яны перайшлі да ландшафтаў Заходняй Дзвіны. А потым быў творчы дзень на сядзібе ў вёсцы Арэхаўна. Шэраг работ прысвечаны ўраджэнцу гэтых мясцін Івану Хруцкаму.

Сёння ў **Клічаве** — юбілейны канцэрт узорнага фальклорнага гурта "Купалачка". Дырэктар ДШМ райцэнтра Уладзімір Суравец паведамляе, што "канцэрт называецца "Кола жыцця 20", а гурт з'яўляецца носьбітам каляднага абраду "Куры". У праграме канцэрта — аўтэнтычны фальклор, нашы народныя песні і танцы, абрадавыя элементы".

Да 15 чэрвеня ў **Аршанскім** гарадскім цэнтры

культуры "Перамога" працуе выстава работ народнага клуба самадзейных мастакоў "Рэнсанс". Выстава дэманструе шырокі дыяпазон стыляў: ад рэалізму да абстракцыі. У складзе клуба — 25 жывапісцаў, скульптараў, майстроў.

Алена Ламека, загадчык аддзела па развіцці народнай творчасці **Зэльвенскага** раённага цэнтра культуры і народнай творчасці, піша пра раённую акцыю "Жыве мая вёска!" Аўтарка падкрэслівае,

што акцыя ладзіцца для захавання традыцый, вывучэння і прапаганды гісторыі роднага краю, фарміравання павагі ды ўдзячнасці да жыхароў маланаселеных і аддаленых паселішчаў. На Зэльвеншчыне — 123 населеныя пункты ў складзе 9 сельсаветаў. У 88 маланаселеных і аддаленых пражывае 2 800 чалавек, у асноўным — пенсіянеры. У асобных паселішчах жывуць 8 — 10 вясцоўцаў. За апошнія гады знесена 280 хат. Што робіцца для гэ-

тых жыхароў? Летась правялі для іх больш за 200 мерапрыемстваў. Стаўка цяпер робіцца на святы вёсак. "Надаўна мы адзначылі яго ў вёсцы Звёздная Крамяніцкага сельскага савета, — піша Алена Ламека. — Вясцоўцы прывялі да ладу падворкі, вуліцы, падрыхтавалі выставу дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Выступіў калектыў сектара па арганізацыі культурна-дасугавой дзейнасці жыхароў аграгарадка Князева".

Надумай лідар пецярбургскага гурта "Ленінград" Сяргей Шнураў скласці свой планавы шэдзёр на тэму беларускай музычнай індустрыі, у ім мог бы быць і такі радок: "Песень нармальнах няма, мня-мня, адны прадзюсары ў краіне, мня-мня". Да аднаго з іх і выправіўся калектыўны інтэрв'юер "К", але сустрэліся мы ў паўнахэйсе на ўскраіне Мінска не з менеджарам сярэдняга звяна, а з самым вядомым ды паспяховым музычным прадзюсарам Беларусі, імя якога ведаюць далёка за яе межамі ў колах кампетэнтных ды не вельмі. У прынцыпе, з Яўгена Калмыкова і пачыналася гэтая дзейнасць у Беларусі на сур'ёзным ўзроўні...

Падрыхтаваў Алег КЛІМАЎ

— Што думаеце пра беларускую культуру — пра яе постсавецкі этап?

— Што мы дзеці. Што мы толькі нарадзіліся. Што расіяне — ужо падлеткі, што ў сілу пераходнага ўзросту ім цяжка прызнаваць свае "касякі". А ў нас, паколькі нам яшчэ "тры гадкі", ёсць магчымасць, гледзячы на іх памылкі, не рабіць уласных. Я менавіта пра культуру кажу. Яна, як культура дзяржавы, што фарміруецца, таксама толькі фарміруецца.

— А як ставіцеся да аптымізацыі ў культуры?

— На мой погляд, культура ў нашай дзяржаве ператварылася ў сферу паслуг. Да таго, як пачалося маё супрацоўніцтва з гуртом "Ляпіс Трубяцкі", а здарылася гэта ў сярэдзіне 1990-х, я працаваў рэжысёрам-пастаноўшчыкам святаў, раз'язджаючы па ўсёй краіне. Цікаваць і з боку арганізатараў, і з боку публікі была да такіх ме-

рапрыемстваў вялікая, непадробная, бо, набыўшы незалежнасць, Беларусь стала будаваць і сваё новае культурнае жыццё. Але паступова ўсё звалося, умоўна кажучы, да шэрагу імпрэз, якія культура і абслугоўвае.

— Карыстаючыся вашай тэрміналогіяй, зараз і з "абслугоўваннем" паўсталі праблемы: кудысьці знікаюць выпускнікі устаноў, якія рыхтуюць тых жа рэжысёраў самага рознага профілю.

— А іх шмат і не трэба. Адна з задач, якія стаялі яшчэ перад Мінскім інстытутам культуры, калі я ў ім вучыў-

ктычнай дзейнасцю ў гэтай сферы?.. Чаму б вучыў іх я? Як працаваць з кантэнтам, з персонай у любым відзе мастацтва; як наладзіць камунікацыі; як "раскруціць" чалавека або праект. Гадоў трынаццаць таму давялося весці практыкумы ў Інстытуце сучасных ведаў для студэнтаў 3 курса. Траіх з іх пазней працаўладкаваў. Каб сёння нейкая ВНУ прапанавала мне выкладаць, каб гэта не было звязана з паперамі, я падумаў бы.

— Што з атрыманай рэжысёрскай адукацыі вам спатрэбілася ў практычнай працы?

тэатры... А сёння бібліятэкі, лічу, не патрэбныя. У Інтэрнэце ўсё ёсць. Рыдар ёсць. Кнігі трэба з бібліятэк распрадаць, а галоўныя перадаць музеям.

— У вас шмат папярочных кніг?

— Шмат, у вясковай хаце.

— Дзяцей у бібліятэкі накіроўваеце?

— Накіроўваю. Праўда, яны не ідуць.

— Калі канцэрт вашага артыста праходзіць па-за Мінскам, вы на яго выязджаеце?

— Паколькі ў мяне артыстаў шмат, то разарвацца на часткі я не магу. Ды і наогул, не мэтазгодна жорстка кан-

Аляксандрам Багданавым ды былым піяр-мэнэджарам "Ляпіса..." Аляксандрам Бергерам. Міхей Насарогаў з намі працуе, Барыс Штэрн.

— Які лёс творчага аб'яднання "Дзеці сонца", створанага пры вашым удзеле ў 2000-х?

— Папа Бо (Аляксандр Багданав) неяк сказаў, што "Дзеці..." — рэтраградства, і яны ператварыліся, уласна, у "SunWoofers".

— Вынікі супрацоўніцтва з гомельскім гуртом "ТТ-34" — самая вялікая няўдача ў вашым прафесійным жыцці?

— Мабыць, так. Я да гэтага

працы. Калі ў калектыве няма таго самага чалавека, які "адказвае за базар", калі ўсе роўныя, то, па-першае, у выпадку чаго і спытаць няма з каго, а па-другое, рана ці позна непазбежныя ўнутраныя канфлікты пачынаюць вырашацца пасыланнем музыкантамі адзін аднаго. І нехта, у рэшце рэшт, збірае рэчы і сыходзіць. За ім другі. Трэці.

— А што стала з некалі папулярным мінскім калектывам "Merry Poppins"? Апынуўшыся ў Маскве, ён так і растварыўся на тамтэйшых абшарах?

— Ён вяртаецца, але пад

Несярэдняе звяно

З першым прадзюсарам краіны пра голага сярод ваўкоў, раскрутку беларускамоўнага праекта і пра тое, чым ёсць насамерч "папса"

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

ся, заключалася ў культурна-асветніцкай дзейнасці: каб тыя са студэнтаў, хто прыехаў у яго з вёсак, атрымаўшы дыплом, вярнуліся ў вёскі і працавалі б там у дамах культуры, клубах. А як ім быць цяпер, калі ўстановы аптымізуюцца? Час, урэшце, змяніўся, ён больш патрабуе іншых спецыялістаў. Калі казаць пра бліжэйшае мне, то я адчуваю недахоп у прафесійных менеджарах. На іх у нас вучаць не інстытуты, а практыкі.

— У тым жа ўніверсітэце ёсць такая спецыяльнасць — менеджмент сацыякультурнай сферы.

— А хто яе выкладае? А калі гэта педагогі, не звязаныя з пастаяннай пра-

— Мы з нашых паважаных прафесараў вывуджвалі ўсё, што маглі. Я паўсоль цягаўся з выкладчыкамі — па нейкіх мерапрыемствах, у паездкі па краіне, набіраўся практычнага досведу. Начаваў у бібліятэках... Але — стоп: спачатку перадгісторыя. Пасля вайны з Кенігсберга ў Мінск вывезлі ледзь не эшалон кніг з бібліятэк тады нямецкага горада. Па меры таго, як Мінск аднаўлялі, кнігі "раскідвалі" па яго навуальных установах. Чаго там толькі не было!.. І вось я сядзеў у бібліятэках і "капаў" і тую "гістарычную літаратуру". Нават работу напісаў, пра забавляльныя ўстановы замежжа — якія ў свеце ёсць англійскія клубы, галандскія

траляваць канцэртную работу. І не маё гэта: сачыць ды, калі што, "устаўляць пістоны" (а шкада). Ётым у калектывах ёсць каму займацца: альбо дырэктару, альбо іх лідарам — фармальным ды нефармальным. Напрыклад, у "Ляпісе..." гэта быў Міхалок, у "Сярэбраным вяселлі" — ударнік Арцём Залескі.

— Хто сёння пад вашым "крылом"?

— Гурты "Trubetskoy", "Сярэбранае вяселле", сольны праект былой клавішніцы гурта "Clover Club" Наталлі Куніцкай "Mustelide". Як гэта прынята называць — альтэрнатыўныя музыканты. Ёсць лэйбл "SunWoofers", створаны разам з прадзюсарам

часу падтрымліваю адносіны з яго былым вакалістам — Аляксандрам Пацёмкіным, з чым сыходам з гурта і пачаўся развал яго "залатога" складу. Харызма якая ў чалавека! Ён толькі выходзіў на сцэну — і зала была ўжо ягоная... Разумею, калі распадоўца або ператвараюцца незразумела ў што (як "ТТ-34") калектывы, якія граюць невядома колькі гадоў як Бог на душу пакладзе, але калі каманда раптам "сыплецца" на самым узлёце, калі пайшлі саўндтрэкі да фільмаў-блокбастараў "Начны дзор" ды "Дзённы дзор", "Паляванне на піранню", калі "зарадзілі" шырокамаштабны тур па Расіі... Крыўдна за пяць гадоў

назвай "Мантана" — калісьці з гэтага гурта і нарадзіўся праект "Merry Poppins". Я падтрымліваю кантакт з яго лідарам Алесяй Берулавай. У нейкі момант яна настолькі стамілася ад шоу-бізнесу, што "закрыла" "Merry Poppins". А дзесьці з паўгода таму да яе звярнуліся маладыя маскоўскія музыканты з просьбай дазволіць ім выконваць песні "Мантаны". У выніку Алеся прыехала да іх на рэпетыцыю ды... засталася. Я ўзяўся за арганізацыю іх восеньскага мінскага канцэрта.

— Дуэт "Саша і Сірожа", які вы прадзюсіравалі, таксама некаторы час таму спыніў сваё існаванне. Чаму нічога яму не пры-

Prof-партфолія

За апошні час выйшла некалькі кніг па тэматыцы традыцыйнай культуры. "К" пацікавілася ў аўтараў пра чытацкі інтарэс да выданняў этнаграфічнага кірунку.

Алена ЛЯШКЕВІЧ

"Ядраное жыта гаспадары кліча...": каляндарны год у абрадах і звычаях"

Таццяны Валодзінай і Таццяны Кухаронак

Як распавяла "К" Таццяна Валодзіна, кніга з серыі "Традыцыйны лад жыцця" выдавецтва "Беларуская навука" (у ёй таксама выйшлі кнігі Аляксандра Лакоткі "Народнае дойлідства", Яўгена Сажухты "Народнае мастацтва", Сямёна Барыса "Сцежкамі дзядоў: народны побыт беларусаў") пісалася не "з

нуля": аўтары даўно займаюцца каляндарнымі абрадамі, маюць шмат матэрыялаў, сабраных у фальклорна-этнаграфічных экспедыцыях. Даследчыца вылучае найперш адлюстраванне самой канцэпцыі свята, якая значна змянілася ў сучасным грамадстве. Чалавек традыцыйнага ладу жыцця эмацыйна перажываў чаканне і надыход святаў, лічыў час па іх. Пра гэта можна даведацца з успамінаў інфармантаў, прыведзеных у кнізе. Аўтар адзначыла і багаты ілюстрацыйны матэрыял выдання.

"Беларускі танцавальны фальклор. Методыка працы з дзіцячым фальклорным калектывам" Сяргея Выскваркі

Кніга цікавая сваёй практычнай скіраванасцю, тут знойдуць шмат карысных парадаў харэографы. Выданне зроблена па замове Мінскага

Няўжо тэндэнцыя на попыт?

Пяць новых кніг пра традыцыйную культуру

абласнога цэнтра народнай творчасці і за яго сродкі. Надрукавалі ж усяго 99 асобнікаў. Частку раздалі па раённых метадычных цэнтрах, а тых размеркавалі па бібліятэках і танцавальных гуртах. Нягледзячы на назву кнігі, аўтар кажа, што яна будзе карыснай і кіраўнікам гуртоў дарослых. Методыка апрабаваная на дзіцячым калектыве "Верабейкі" і на майстар-класах для дарослай аўдыторыі, на летняй школе традыцыйнай культуры "Пятровіца".

Мэтавай аўдыторыяй выдання Сяргея Выскварка бачыць аматараў традыцыйнай культуры, у тым ліку сяброў шматлікіх этнасуполак па ўсёй Беларусі. Хоць кніга і грунтуецца на матэрыяле з Любаншчыны, успаміны

інфармантаў, прыведзеныя там, цікавыя не толькі ў рэгіянальным вымярэнні.

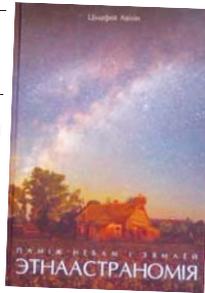
Частка матэрыялу з кнігі ўжо публікавалася раней, для ўкладання аўтару давялося сабраць свае ранейшыя артыкулы і давесці да ладу зацёмкі. Некаторыя часткі пісаліся для гэтага выдання.

Работнікам культуры Сяргея Выскварка раіць занатоўваць свае думкі, афармляць у пісьмовай форме вопыт, а потым шукаць прошы на выданне метадычных дапаможнікаў. Пажадана, каб у кнігі было 2 — 3 рэдактары: адзін правярэў бы стылістыку, другі, спецыяліст па тэматыцы тэксту ці ў блізкай галіне, — сэнсавы складнік, трэці вычыштаў бы проста тэхнічна.

На пытанне пра піяр аўтар адказаў, што калі кніжка прыстойная, цікавая, актуальная, то разыходзіцца сама. Магчыма, у выпадку з "Беларускім

танцавальным фальклорам" спатрэбіцца дадатковы тараж.

Загадчык адрэцаў традыцыйнай культуры Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці Вольга Хачкова адзначыла, што кніга стала адным з прадуктаў Года танцу, якім быў абвешчаны ў Мінскай вобласці 2014-ты, разам з абласным святам "Мінская кадрыля", што прайшло ў Барысаве летась. У Год танцу работнікі культуры вобласці рабілі этнаграфічныя даследаванні, шукалі матэрыял, правялі некалькі семінараў па абмене вопытам у галіне танцавальнага мастацтва. Вольга Хачкова заўважыла: "Калі Год касцюму прайшоў і ў Магілёўскай, і ў Мінскай, і ў Віцебскай вобласці, то Год танцу — наш эксклюзіў".

"Этнаастраномія" Цімафея Авіліна

Кніга выйшла ў выдавецтве "Тэхналогія" за сродкі аўтара. Утрымлівае палявыя запісы, гістарычныя звесткі, культуралагічны аналіз сюжэтаў, звязаных з астранамічнымі аб'ектамі. У адрозненне ад навукова-папулярных "Ядранога жыта..." і "...Танцавальнага фальклору", кніга Цімафея Авіліна — цалкам навуковая. Тым не менш, выдзена накладам 500 асобнікаў, яна хутка разыходзіцца, хачця каштуе нямаля. Выданне можна набыць у краме, але аўтар прадае кнігу і падчас шматлікіх прэзентацый па ўсёй Беларусі: за адну прэзентацыю, як правіла, разыходзіцца каля 5 асобнікаў. Цімафей не ставіць за мэта шырокую рэкламную кампанію, абы хутчэй распрадаць наклад. 100 асобнікаў кнігі ў аўтара адразу выкупіла выдавецтва, само займа-

йшло на змену?

— Скончыўся ён таму, што надакучыў Міхалку. Няўжо, праўда, не хапае “Сашы ды Сірожы”, ёсць жа ўсялякія КВЗ, “Comedy Club”?. Такія праекты звязаныя з моцнай субкультурай, яны нараджаюцца натуральным чынам. Верагодна, цяпер у Беларусі няма такой субкультуры. Асабіста я нічога штучным шляхам ствараць не хачу. Да таго ж ёсць “Сярэбрае вяселле” — калектыў не чыста музычны. Гэта заўсёды буфанада, шоу, маленькі тэатр.

— 3 Бенькай — Свяцкай Залескай-Бень (фронтвумен “...Вяселля”) цяжка працаваць? Яна ж і музыкай займаецца, і настольным тэатрам “Картонка”, і яшчэ чымсьці.

— Гэта абсалютна адказны, дысцыплінаваны, добраахвотны чалавек. Яна 10 разоў спытае дазволу, калі ёй кудысьці трэба з’ездзіць па нейкіх іншых творчых справах.

— Фолк-музыку не хачу працаваць?

— Была спроба працы з этна-трыа “Троіца”: мы яго некалі запісалі на мінскай студыі гуказапісу, дзе я дырэктарстваваў. Прыглядаліся мы адзін да аднаго, прыглядаліся, але далейшага развіцця не адбылося. Я з павагай стаўлюся да гэтага гурта, Іван Іванавіч Кірчук, яе лідар, — проста напэўна. Але мяне больш заносіла ў контркультуру, ў постпанкаўскае.

— У “Троіцы” пазначыліся праблемы з напэўнальнасцю залаў...

— Яны ва ўсім намеціліся: нават на Стаса Міхайлава народ стаў менш хадзіць. Значыць, “Троіцы” трэба больш працаваць з моладдзю, разабрацца з менеджментам, якога ў гурта няма. А чаму няма? Усё з той жа прычыны, пра якую я казаў.

— А чаму ўвогуле публіка на аднаго выканаўцу ідзе, а на іншага не?

— Думаю часам над гэтым. Вы пра беларускую публіку пытаецеся? Адсутнічае культура хаджэння на канцэрты ў прынцыпе. Многія

старонкі нашай гісторыі звязаныя са знішчэннем тых, хто фарміраваў беларускі культурны пласт. Адпаведна, быў недахоп у разумным спажывацтве. За савецкім беларускім культурным пластом прыйшоў постсавецкі, які толькі ствараецца, спажывец увесь час знаходзіцца ў стане ўласнага перафарматавання. Зараз адбываецца адначасова працэс і стварэння сваёй аўдыторыі, і росту яе якасці, калі публіка ідзе ад простага — папсы, да чагосьці больш складанага.

— У правінцыйных гарадах людзі залы запаўняюць.

— Мы з вамі ведаем, як гэтыя залы запаўняюцца людзьмі, што ідуць у іх без асаблівага жадання.

— Вас можна аднесці да беларускіх музычных прадзюсараў першай хвалі, што пачыналі ў 1990-я. Што з тых часоў змянілася ў краіне на гэтай галіне?

— Воз і цяпер там. З агульнасусветнымі тэндэнцыямі ў гэтай сферы мы зліцца пакуль не можам... Мы ўвесь час у нашай гутарцы вяртаемся да аднаго і таго ж — не рыхтуюць у нас спецыялістаў, якія ў поўнай меры валодалі б прафесіяй прадзюсара. Я сам пачынаў навобмацак, набіваючы сабе гузакі, пакуль стаў разбірацца, што да чаго. Так адбывалася і адбываецца з іншымі беларускімі прадзюсарамі, сапраўднымі: пальцаў адной рукі хопіць, каб падлічыць іх дакладную колькасць.

— Узліся б за “раскрутку” маладога выканаўцы, яшчэ нікому невядомага?

— Усе тыя выканаўцы, з якімі я працаваў і працую, да часу маёй сустрэчы з імі былі ў большай ці ў меншай ступені вядомыя. Выключэнне “Ляпіс Трубяцкі”, ды і па ім ёсць нюансы. Таму... Так, уз’яўся б, каб мне стала цікава. Але гэта не павінен быць прадзюсарскі праект, калі пад ідэю падбіраюцца людзі. Цікава паспрабаваць менавіта з маладымі талентамі: паглядзець на яго, зразумець яго, знайсці

з ім сугучныя моманты, і тады ўжо нешта выбудоваць. Праўда, ёсць такія таленты, у каго 3 тысячы падпісчыкаў у сацыяльнай сетцы і якія ўжо лічаць сябе “зоркамі”. З такімі я справу мець не стаў бы.

— А “раскрутку” беларускамоўнага адолелі б?

— Ёсць цікавыя музыканты, у асноўным — з альтэрнатывы... Але пакуль я не бачу настолькі моцнага выканаўцы, які спявае на беларускай мове і якога можна прапанаваць масаваму слухачу. Разумеецца, любоў да беларускага, быць патрыётам — гэта ўсё выдатна ды правільна, але я перш за ўсё павінен думаць аб камерцыйнай частцы любога свайго пачынання. І першапачаткова мушу рабіць праект, які “прадасца” за мяжой Беларусі, бо родная краіна сёння прафесійнага артыста пракарміць не можа. (Аляксандра Саладуху вынесем за дужкі.) Падкрэсліваю, прафесійнага, а не прафесійнага ад выпадку да выпадку, не паміж працай на вяселлях або ў аўтасэрвісе. Ці патрэбны будзе цалкам беларускамоўны выканаўца сёння ў Расіі? Я не ўпэўнены.

— А чым жа растлумачыць папулярнасць у Расіі не проста ўкраінскіх музыкантаў, а менавіта ўкраінамоўных, напрыклад, гуртоў “Акцяў Эльзы” ды “Воплі Відальяна”?

— Калі я жыву ў Маскве, адна знаёмая, калі гаворка зайшла пра беларускіх мужыкоў, узнагародзіла іх не надта палікарэктным эпітэтам: маўляў, бачыла, на бледныя паганкі падобныя. І ў некаторых нашых артыстаў нешта такое ёсць... бледнае. Скажам, бледна яны выглядаюць на фоне ўкраінскіх. Гэта прэамбула была. Другое. Украінская мова вельмі пвучая. Але “фішка” тут не ў мове, а ў тым, што лідары ды вакалісты гэтых гуртоў — Святаслаў Вакарчук ды Алег Скрыпка — вялікія артысты. Каб яны песні на рускай мове выконвалі, папулярнасць іх не зменшылася б.

■ “Не разумею нашых поп-артыстаў. Калі музыкалы ў тэлевізары — процьма, інтэрнэт пад рукой. А такое ўражанне, што яны толькі беларускія FM-станцыі слухаюць — тыя 25 працэнтаў не нашай музыкі, і спрабуюць у ёй знайсці нешта сучаснае. Але амаль нічога трэндавага там няма”.

■ “Калі прадзюсар не хоча страціць павагу калег, падапечных, калі грошы для яго пахнуць, то да адкрытай, нахабнай хлусні ў піяры апускацца нельга, калі толькі ў тым не адчуваецца іронія”.

— У крэсла настаўніка ў тэлеперадачы “Акадэмія талентаў” селі б?

— “Вар’ят” інтраверт-выканаўца ў гэты праект не пайшоў бы. Значыць, не пайшоў бы і я, таму што Беньку там не сустрэну.

— Аляксандр Рыбак спрабаваў пад “Еўрабачанне” зрабіць праект. Атрымалася ў яго?

— Саша — выдатны выканаўца, таленавіты, абаяльны, у яго ёсць пара хітовых песень. Але ўсё гэта не азначае, што ён з’яўляецца носьбітам нейкіх небанальных прадзюсарскіх ідэй, што ў яго ёсць мэсідж у гэтым сэнсе. Майстра-скульптара я ў ім не бачу, карацей кажучы.

— Ці ёсць для вас забароненыя прыёмы ў прадзюсаванні, звязаныя, напэўна, у першую чаргу з піярам? Удзельніка сёлета “Еўрабачання” ад Беларусі Іван’а прадзюсар заяўляў голым ды, у тым ліку, сярод ваўкоў...

— Я як убачыў гэтыя фатаграфіі, падумаў, што гэта за трансвэстыт? Ён яшчэ і наш, аказваецца?!.. А што яшчэ хочаце ад такога конкурсу? Аднойчы для нас адкрылася не акно ў Еўропу, як мы, было, падумалі, а расчыніліся вароты на вельмі своеасаблівае еўрапейскае “свята”. Лавачка гэтай ўжо даўно прыкрылася б, калі б не падтрымка постсавецкіх краін. Конкурс ж нармальна пачынаўся, у 1970-я гэта было яшчэ цалкам разумнае відовішча, а потым яно стала выраджацца.

Калі прадзюсар не хоча страціць павагу калег, нават сваіх падапечных, калі грошы для яго пахнуць, то да адкрытай, нахабнай хлусні ў піяры апускацца нельга, калі толькі ў тым не адчуваецца іронія. Вось вы ведаеце, што для мяне азначае слова “папса”? “Я ведаю як вас, лохаў, “развесці”. Нельга “разводзіць” публіку, патураць не самым лепшым інстынктам ды дапамагаць выбіваць з яе “бабкі” любымі спосабамі.

— А як вы ставіцеся да таго, калі краіну на якім-

небудзь конкурсе прадстаўляе выканаўца, які не мае яе грамадзянства? Ці чалавек, што прадзюсуе яго, з’яўляецца “варагам”?

— Няхай, абы вынік быў.

— Самі не жадалі б зняцца прадзюсаваннем замежнага артыста?

— Калі “запрагацца” ў справу ўсур’ез, па-сумленнаму, то трэба глыбока акунацца ў адпаведную культуру, мову. А ў мяне тут яшчэ поле неўзранае.

— Беларускія камерсанты сёння ўкладаюць грошы ў айчыны шоу-бізнес, яны ў ім “круціцца”?

— Нічога там не “круціцца”. А ўкладаюць таты гітарыстаў гуртоў. Раней пввічак фінансавалі “браткі”, а потым яны сталі дырэктарамі прадпрыемстваў і расставаліся з грашыма па-лёгкаму не жадаюць. Сваіх сябровак яны цяпер адпраўляюць за мяжу вучыцца нармальным прафесіярам — як правільна рабіць каўбасу.

— “Trubetskoy” мог бы стаць папулярным на Захадзе? Ці іншы беларускі выканаўца, які спявае на беларускай ці рускай мовах?

— Мне нарвежац, які запісаў альбом гурта, распаўядаў, што яго калегі высока ацанілі і музыкантаў, і рэліз з пункту гледжання інструментала ды гуку. Я спытаў: “З гэтым матэрыялам на рускай мове мы зможам чаго-небудзь дасягнуць на Захадзе? А перапісаўшы песні па-англійску?” — “Не”. Ну а рускамоўная замежная аўдыторыя заўсёды добразычлівая да “сваіх”.

І яшчэ цікавая рэч. З чым сутыкаюцца беларускія артысты, якія спрабуюць прабіцца за мяжу? Напрыклад, гурт “Без білета” ў Мінску, калі паспрабуе, можа сабраць Палац спорту. У Маскве на яго прыйдуць 50 чалавек, 30 з якіх — выхадцы з Беларусі. Чаму?

Заканчэнне — на старонцы 15.

ючыся іх распаўсюдам. Кнігі Цімафей амаль не дорыць: лічыць, што падораную кнігу чалавек можа ніколі і не пагартаць, а ў тую, за якую заплаціў, прынамсі, завірне.

Нягледзячы на навуковасць ды “энцыклапедычнасць” выдання, тэкст разлічаны на шырокае кола чытачоў, пачынаючы са школьнага ўзросту. Гэта матэрыял зусім новы для большасці людзей, у адрозненне ад звыклых, нават збітых фальклорных тэм. “Сонца ходзіць, як хадзіла, зоркі на тым жа месцы — кажа Цімафей — таму я лічу, што кніга не пра нейкую старажытнасць, а цалкам пра сучаснасць”.

Аўтар разглядае кнігу і як зборнік добрых матэрыялаў для творчай перапрацоўкі: з расповедаў пра астраномію можна зрабіць мультык, ілюстрацыю, казку для дзяцей. Адзначае, што сюжэты, канечне, хрысціянізаваныя. Такія сабе народная Біблія, што праецыруецца на зоркі. Хрысціянскае зорнае неба беларусаў. Ёсць, канечне, і больш старажытныя сюжэты.

“Песні пакінутых вёсак” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі

Укладальнікамі з’яўляюцца доктар філалагічных навук Таццяна Валодзіна, кандыдат філалагічных навук Наталля Мазурына (музычная частка). Кніга падрыхтаваная пад агульнай рэдакцыяй акадэміка Аляксандра Лакоткі.

Гэта зборнік песень з архіва Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН, сабраных у 1978, 1981 і 1982 гадах у вёсках, якіх зараз ужо няма на карце: Асарэвічы, Багушы, Жары, Краснае, Крукі, Ляды, Міхалёўка, Піркі, Савічы Брагінскага раёна; Кузьмічы і Млынок Ельскага раёна; Белая Сарока, Белы Бераг, Вуглы, Вяжышча, Вяпры, Данілееўка, Двор, Дзёрнавічы, Красноўка, Красноўская Буда Нараўлянскага раёна; Амелькаўшчына, Пагоннае,

Радзін, Рашаў Хойніцкага раёна. Асобныя тэксты узятыя з архіва навукова-даследчай лабараторыі беларускага фальклору БДУ. Усе тэксты суправаджаюцца поўным пашпартам (ад каго запісана, кім, дзе, калі). Таму выданне можа быць карысным і навукоўцам, і аматарам, і шырокаму колу зацікаўленых. Асабліва каштоўнае яно культурна-адукацыйнае раёнаў, адкуль паходзіць надрукаваны матэрыял: вёскі адселеныя, спытаць ужо няма каго, параўнаць сённяшні матэрыял няма с чым. А тут — такая крыніца інфармацыі! Балазе большасць матэрыялу друкуецца ўпершыню. У кнігу ўвайшлі запісы як прафесійных фалькларыстаў, так і студэнтаў. Тэксты падаюцца ў адпаведнасці з арфаграфіяй арыгіналаў, але варта мець на ўвазе, што студэнцкія расшыфраванні могуць у пэўнай ступені не адпавядаць гучанню палескай гаворкі.

Зборнік пабачыў свет у выдавецтве “Бяловагруп”, якое летась надрукавала “Кулінарны сшытак № 1” Ларысы Мятлеўскай. Таму можна сказаць, што “Песні пакінутых вёсак” — кніга для выдавецтва невыпадкова, тым больш ад яго сыходзіла ініцыятыва па ўкладанні зборніка. Фактычна гэта камерцыйнае выданне.

“Захаваная памяць страчанай зямлі” Аляксандра Галкоўскага і Барыса Лазукі

Гэта яшчэ адна кніга на “чарнобыльскую” тэматыку, фотаальбом калекцыі помнікаў этнаграфіі і народнага мастацтва са збораў Музея старажытнабеларускай культуры НАН Беларусі, сабраных у раёнах, пацярпелых ад аварыі на ЧАЭС. Рэчы збіралі ў 1990 — 2000-я гады. Цягам 2015 года з дапамогай валанцёраў калекцыю ўпарадкавалі і сёлета 26 красавіка ўрачыста адкрылі новую, “чарнобыльскую”, экспазі-

цыю музея. На адкрыцці і прэзентавалі кнігу. Акрамя ўласна фота музейных прадметаў у альбоме — экспедыцыйныя фотаздымкі, гісторыя фармавання калекцыі, яе апісанні.

Бадай першае пытанне, якое ўзнікае: ці не “фаняць” рэчы? Аляксандр Галкоўскі кажа: “Не, усе рэчы прайшлі радыяцыйны кантроль. Яны захоўваліся ў хатах, не на вольным паветры, таму “набралі” мала радыяцыі. Перад вывазам з зоны былі адмытыя, і потым яшчэ раз у Мінску, і зноў перад экспанаваннем”.

Большасць рэчаў паходзіць з Гомельскай вобласці, але ёсць і прадметы з Магілёўшчыны: Краснапольскі, Слаўгарадскі, Клімавіцкі, Чэрыкаўскі раёны. Найчасцей гэта рэчы з пакінутых вёсак. Багацце матэрыялаў, сабраных там, Аляксандр Галкоўскі тлумачыць у кнізе так: “Калі пачалося адсяленне жыхароў з забруджанага рэгіёна, боль-

шасць насельніцтва планавала вярнуцца ў свае родныя мясціны. Таму ў дварах людзі пакідалі не толькі разнастайныя гаспадарчыя рэчы, але і сакральныя”.

Як апавядае Барыс Лазука, адмыслова дзеля альбому быў скарэктаваны план Міністэрства інфармацыі. Загадчык упраўлення выдавецкай дзейнасці Алена Паўлава і міністр інфармацыі Лілія Ананіч, разумеючы сацыяльную значнасць выдання, паспрыялі зніжэнню яго кошту для пакупніка: дзяржава ўзяла на сябе частку выдаткаў.

Усе пяць выданняў знайшлі сваіх чытачоў і аказаліся запатрабаванымі. Мабыць, у грамадстве сфармаваўся попыт на навукова-папулярную і навуковую літаратуру ў галіне фальклору ды этнаграфіі. Літаральна пару гадоў таму кнігі з серыі “Традыцыйная мастацкая культура беларусаў”, напрыклад, сталі на паліцах кніжных крамаў, а цяпер сітуацыя змянілася, і гэта вельмі фэйная тэндэнцыя!

Аркестр народных інструментаў Лідскага дзяржаўнага музычнага каледжа — калектыў, добра вядомы не толькі ў родным горадзе і на Гродзеншчыне наогул. Апошнія некалькі гадоў ён кожны сезон ажыццяўляе паездкі на прэстыжныя міжнародныя конкурсы ды фестывалі, нязменна прывозячы Гран-пры, іншыя ўзнагароды ды знакі прызнання. Сёлета па спецыяльным запрашэнні арганізатараў ён стаў удзельнікам XXX FIMU — Міжнароднага музычнага фестывалю моладзі ў Бэльфоры (Францыя).

Лідскі аркестр у Бэльфоры.

Два канцэрты на першай сцэне

Лідскі варыянт фуруры на фестывалі за мяжой?

Надзея БУНЦЭВІЧ

На гэты фэст, які аб'ядноўвае музыку многіх стылёва-жанравых кірункаў, аркестр на чале з Аленай Сячко выправіўся не ўпершыню: у 2011 годзе ён ужо меў там фурур. Сёлета ж лідчане нават не падавалі заяўку на ўдзел — арганізатары самі даслалі запрашэнне і потым некалькі разоў званілі, настойліва ўгаворваючы кіраўніка: маўляў, вельмі просім ваш калектыў прыняць удзел у юбілейным форуме.

XXX FIMU сабраў удзельнікаў з 30 краін. Лідскаму каледжу запланавалі два сольныя канцэрты, кожны працягласцю адну гадзіну. Абодва — у адной з лепшых залаў Бэльфора з вялікай сцэнай і добрай акустыкай. Але ўмовы самога выступлення практычна спартанскія: улічваючы фестывальны рэгламент, усяго гадзіна на акустычную рэпетыцыю. Прычым непасрэдна перад выступленнем. І пачынаецца яна з расстаноўкі інструментаў. А сярод іх не толькі домры, балалайкі, баяны, з якімі выканаўцы, што называецца, не расстаюцца, але і цымбалы, гуслі, якія трэба перанесці, усталяваць, на-

строіць. А яшчэ — літаўры, вялікі барабан, ударная ўстаноўка, кілафон, якія звычайна прадастаўляюцца арганізатарамі.

Пакуль усё гэта прыносіцца, выкатваецца, расстаўляецца, уласна на "спробу гуку" застаецца ўсяго дзясць хвілін, бо потым у залу пачынаюць запрашаць публіку. Тым не менш, усё праходзіць на "ўра".

Другі канцэрт — праз дзень у той жа зале. І хаця праграма іншая, музыкантам, здавалася б, павінна быць прасцей. Ажно не! Ударныя, як высвятляецца, задзейнічаны ў іншым канцэрте, які заканчваецца а 20-й. І акурат а 20-й пачынаецца беларускае выступленне! Парадак твораў імгненна змяняецца, "пазычаныя" інструменты выкатваюцца літаральна ў час канцэрта. Само ж выступленне выклікае такое ўзрушэнне публікі, якога я, добра пабегаўшы па фестывальных канцэртах, не бачыла ні на адным з іх.

Зала на паўтысячы месцаў — паўнютка, частка слухачоў стаіць і заду за апошнім радам, і па баках ля сцен. Кожны нумар выклікае воклічы: "Брава, Ліда!", "Брава, Беларусь!".

Гадзіна пралятае імгненна, але публіка не разыходзіцца. Канцэрт нашага аркестра ў гэтай фестывальнай зале — апошні, ніхто з калектываў не "дыхае ў спіну", і музыканты, канчаткова раскаваныя добрым прыёмам, пачынаюць чаруду нумароў "на біс". Калі ж і яны скончаны, выстройваецца чарга па кампакт-дысці.

Дарэчы, многія прыходзілі на абодва канцэрты лідскага аркестра. І вельмі здзіўляліся, што яны, як і іншыя фестывальныя імпрэзы, бясплатныя: "Калектывы такога ўзроўню выступаюць у нас за адпаведныя іх майстэрству грошы. Прыязджае яшчэ — з вялікім гастрольным турам па ўсім рэгіёне!" Што ж, прапанова, зразумела, заманлівая. Але камерцыйныя паездкі такога кшталту патрабуюць добрых прадзюсараў. Пакуль жа ў лідчан іншая "вечная" праблема: як знайсці спонсараў?

— Мы вельмі ўдзячны, — гаворыць Алена Сячко, — што нас падтрымала Адкрытае акцыянернае таварыства "Лідскае піва", якое святкуе сёлета 140-годдзе. Пражыванне

і харчаванне ўдзельнікаў FIMU фестываль бярэ на сябе. Але ж трэба яшчэ даехаць да Францыі і дадому! Таму без фінансавай дапамогі — ніяк.

Укладзеныя ў вандроўку спонсарскія грошы вяртаюцца адкрытай "рэкламай" краіны і яе высокай музычнай культуры — тым больш, што ў праграме калектыву ёсць і замежныя творы, і беларускія. Першы ўсплёск зачаравання вырываецца ў публікі, ледзь толькі музыканты ў нацыянальных строях выходзяць на сцэну. Другі — калі дамрыстка Кацярына Гародка пачынае весці праграму па-французску (дарэчы, з абавязкам перакладчыцы яна спраўлялася куды лепш за прапанаваную арганізатарамі "французжанку" ўкраінскага паходжання: тая па-руску гаварыла добра, а французскую мову ведала куды горш). Трэці і ўсе астатнія, што перарастаюць у эмацыйныя хвалі "дзявятага валу", — пасля кожнага нумару.

Маладыя аркестранты не цураюцца найноўшых тэндэнцый "інструментальнага тэатра" — нават калі тыя не прапісаны ў партытуры. Тых жа баяністаў дырыжор то выводзіць на авансцэну і эфектна разва-рочвае бокам да залы, то вымушае ўставаць пад час дыялагічных сімфаджазавых перазоваў у "Гумарэцы" Яўгена Глебава. "Медытанга" Астара П'яцолы прачытвае як пранікнёна-трывожную і адначасова відовішчную размову баяна са скрыпкай на фоне аркестра. "Паэму" Генадзя Ермачэнкава з габойнымі сола "ў ролі" дудкі вырашае як гістарычны аповед пра беларускую мінуўшчыну. А ў "Падарожжы ў краіну цудаў" Вячаслава Кузняцова бярэ такія "звышгукавы" тэмпы, што атрымліваецца не проста "вакханалія для аркестра", як пазначана кампазітарам, а лічы, палёт на касмічнай ракеце.

Аддзялення ўдарных у каледжы няма, але шматлікімі інструментамі гэтай групы паспяхова авалодваюць музыканты іншых спецыяльнасцей. Акардэаністка Віялета Жэгждрын зухавата грае на кастаньетах. Цымбалістка-трэцякурсніца Маргарыта Сяліцкая — на літаўрах, кілафоне, ударнай устаноўцы, бубне, трашчотцы. А ў тым, што яна віртуозна валодае сваім асноўным інструментам, пераконваў Другі канцэрт для цымбалаў з аркестрам Дзмітрыя Смольскага. Гэты твор выконваў ўсе вядучыя салісты краіны, укладаючы ў фінал розныя сэнсы — ад святочнага настрою да трагічнага. Рыта, у адпаведнасці з юначым узростам, прачытвае гэту музыку як шалёныя выхаванцы ў партытуры. Тых жа баяністаў

спыніцца, азірнуцца, узгадаць, куды і навошта бяжым. Імгненні роздому наступваюць толькі ў кадэнцыі, дзе тлум вечнай спешкі, зададзенай аркестрам, сыходзіць, пакідаючы саліста сам-насам са сабой.

— Студэнцкі калектыў, — расказвае Алена Сячко, — штогод змяняецца: выпускнікі сыходзяць. Сёлета ў аркестры як ніколі многа першакурснікаў. Прычым большасць тых, каго вы бачыце з домрамі ды балалайкамі ў руках, па спецыяльнасці — баяністы ды акардэаністы. І асвойвалі новыя для іх інструменты ўсяго некалькі месяцаў: па вучэбных планах на гэта адводзіцца ўсяго гадзіна на тыдзень на першым курсе. Але калі чалавек "палае" любоўю да музыкі, дык гатовы не расставацца з інструментам ні на хвіліну. Адсюль і вынікі.

Невыпадкова год таму на III Еўрапейскім музычным конкурсе моладзі ў Бельгіі аркестр з Ліды не проста перамог, а набраў 98 балаў са 100 магчымых. — Асабліваць конкурсу, — працягвае Алена Эдуардаўна, — яго прызрысцасць. Журы паказвае ўсе пратаколы, тлумачыць кожны бал. Вось і нам патлумачылі, што знялі два балы за... недасканаласць інструментаў. Так, мы імкнемся аднавіць інструментарый, але гэта, як вы разумееце, не толькі ад нас залежыць. Таму і настройваю салістаў: шукайце конкурсы, дзе прызам будзе добры інструмент вядучай фірмы свету...

Настаўнік музычных... "монстраў"

— Ведаецца, кожны педагог славіць тым, колькі ён выпусціў вучняў, што пайшлі па ягоных слядах. І калі такіх набіраецца хоць бы тройка, значыць, педагог адбыўся. Афанасьева, Дарафеева, Кудрына — гэта першае пакаленне маіх вучняў. Другое — гэта Ялфімаў, Падольская, трэцяе — тыя, хто пайшлі далей і цяпер вучацца за мяжой. Сярод іх Даніэл Перцаў, выпускнік Каралеўскай акадэміі музыкі ў Англіі, некалькі маіх вучняў навучаюцца ў Германіі. І тое, што вы сёння маглі пабачыць і пачуць, — гэта ўжо чацвёртая хваля.

— **Апрача, зразумела, вакальных даных, на што вы звяртаеце ўвагу падчас адбору?**

— У аснове ўсяго ляжыць школа. Пры гэтым я не падзяляю школы класічную, эстрадную, народную. У жанры папулярнай музыкі, лічу, неабходна злучыць іх усе. Тады атрымаецца пэўны мікс і адбудзецца артыст. У маю майстэрню паступаюць вучыцца на конкурснай

У Міжнародны дзень абароны дзяцей у мінскім Маладзёжным тэатры эстрады адбыўся канцэрт выхаванцаў творчай майстэрні Васіля Сянькова "Першы дзень лета". Сянькоў — адзін з найбольш вядомых педагогаў краіны. Пачынаў ён у магілёўскай студыі "Вясёлка", дзе ўзгадаваліся, сярод іншых, Іна Афанасьева, Ірына Дарафеева, Наталля Падольская, Пётр Ялфімаў, Наталля Кудрына. Ужо два гады ён працуе ў Мінску, пазнаёміўшы прысутных з творчасцю сваіх новых гадаванцаў — 15 маладых спевакоў.

Дзмітрый ПАДБЯРЭЗСКІ

аснове, і пры знаёмстве я звяртаю ўвагу на дзве рэчы. Гэта наяўнасць энергетыкі і тэмбр голасу. І калі чалавек гэта мае, дык школу яму можна закласці. Калі тое ёсць, гэта асоба ў мастацтве можа пайсці далёка.

— **Сёння многія вашы выканаўцы, у тым ліку і зусім юныя, выконвалі часам вельмі складаныя творы з рэпертуару знакамітых прафесіяналаў.**

Ці дапускаеце рызыку, што "зьялёныя" спевакі з тым могуць проста праваліцца?

— Выхоўваць дзяцей неабходна на добрай музыцы. У тым ліку і на складанай. Тады пазней ім усё ўжо будзе, як жахуць, па зубах. А таму іх рэпертуар грунтуецца на тым, што спрыяе развіццю. І я зусім не стаўлю задачу, каб гучалі толькі заходнія хіты. Аднак развівацца варта толькі на іх.

Васіль Сянькоў.

— **Тым не менш, я адчуў, што праблемы з рэпертуарам ёсць. На гэтым канцэрте прагучалі ўсяго дзве беларускамоўныя песні...**

— З гэтым вельмі істотная праблема. Студыя наша маладая, таму мы яшчэ не паступілі ўсталяваць кантакты з аўтарамі, якія пішуць цікавыя беларускія песні. Таксама неабходна адшукваць спрактыкаваных аранжыроўшчыкаў,

якія разумець, што такое сучаснае, актуальнае гучанне. Канешне ж, я буду рабіць беларускі рэпертуар. Вось сёння дэбютаваў квартэт "МоЛоКо", для якога цяпер мы рыхтуем адразу шэсць беларускіх песень. Праўда, трымаем іх пакуль у сакрэце.

— **Многія вашы выхаванцы ў вельмі юным узросце ўваходзяць па сутнасці, у свет шоу-бізнесу. З аднаго боку, тыя сцэнічныя вядомыя выканаўцы, часам выглядаюць пошля. А калі дзеці пачынаюць "здымаць" гэтыя вобразы, яны выглядаюць ужо смешна. Як гэтага пазбегнуць?**

— Зноў жа: за два гады рукі да ўсяго не дайшлі. Вось з групай "МоЛоКо" працуе ўжо харэограф. Да таго ж не ўсе выхаванцы пойдучы потым у шоу-бізнес. Ну а працаваць у згаданым напрамку, канешне ж, будзем.

— **Якую мэту вы ставіце перад сваімі выхаванцамі?**

— Мой негалосны дэвіз базуецца на тым, каб з часам кожны з выхаванцаў мог займацца без педагога, разумеючы, што і як адбываецца, каб ён атрымаў разуменне таго, што такое густ. Чым яны будуць далей займацца — іх асабісты выбар. Але я спадзяюся, што атрыманыя тут веды застаюцца з імі на ўсё жыццё. І гэта для мяне — самае істотнае. Дзеці павінны далучыцца да мастацтва. А людзі мастацтва — нібыта прышэльцы з іншай планеты. Тое не мае слоў. Але далучыць іх да мастацтва неабходна. І калі такое адбываецца, іх жыццё складаецца зусім інакш. І такую думку я прагну ім данесці з тым, каб яны самі рабіліся монстрамі. Музыкальнымі монстрамі, я маю на ўвазе...

За трыццаць гадоў фатограф Сяргей Плыткевіч пабываў у Чарнобыльскай зоне з паўсотню разоў. Для яго гэта стала ўжо пэўным правілам — штогод ён выпраўляецца ў падарожжа, каб зафіксаваць сыход цывілізацыі. “Зараз я ўжо фатаграфую панаванне прыроды, звяроў у гэтых мясцінах, якія калісьці засяляў чалавек. З кожным годам яны ўсё больш адчуваюць сябе тут гаспадарамі. Ваўкі ў зоне зараз накідваюцца на сабак. Настолькі асмелелі...” Трагедыя Чарнобыля, на думку аўтара, гэта не толькі смерць і хваробы, але і сыход пэўнай культуры, страта дома для тысяч людзей, якія вымушаны былі пакінуць свае родныя мясціны праз чысьці памылку.

Нечаканы “...Сон”

Канцэпцыя, што атрымліваецца, калі выява псуецца

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Але калі трагедыя толькі адбылася, ён паспеў зняць людзей, якія пакідаюць родныя мясціны, і тых, хто даваў перавагу вяртанню на радзіму. Так, у 1989 годзе Плыткевіч стварыў серыю пра самасёлаў у вёсцы Сабалі. Закінутыя мясціны, якія старажылы не пагадзіліся пакінуць назаўсёды. Магчыма, серыя стала б у адзін з шэраг з іншымі творамі постчарнобыльскай тэматыкі, каб не... бытавая аварыя дома ў аўтара. Але “гісторыя з адключэннем гарачай вады” ў выніку дапамагла нарадзіцца аўтарскаму цыклу “Чарнобыльскі сон”, які Сяргей Плыткевіч палічыў містыка-сімвалічным.

У фоталабараторыі не было гарачай вады. Я паклаў стопачкай праяўленыя плёнкі і пакінуў працу на заўтра, — згадвае хаду падзей Плыткевіч. Але на наступны дзень адчыняю дзверы, — і на мяне палілася вада. Высветлілася, што я забыў учора закрыць кран з той самай гарачай вадой. У пакоі стаіць пара, я адной рукой закрываю ваду, а іншай — цягнуся да выключальніка. Лямпачка разарвалася ў мяне проста над галовай. Толькі ў гэты момант я ўцяміў, што магло б здарыцца. Гэта ж электрыч-

насць, а я па шыкалатку ў вадзе! Кінуўся чэрпаць ваду, паглядзеў на плёнкі — а яны расплавіліся і склеіліся. Выкінуў у сметніцу! Потым, калі вярнуўся дадому, перажываў: а можа што-небудзь захавалася? І раніцай ужо разлягіў стужкі і ўбачыў пашкоджаныя выявы. Цікава, што яны сапсаваліся не цалкам: можна было ўбачыць і людзей, і дамы... Тады і падумаў, што ў гэтай тэме пашкоджаная выява распавядае нават больш за звычайны рэпартаж. Пара, якая падпавіла плёнку, становіцца сімвалам радзімы, што “раз’ядае” жыццё людзей.

Далей фатограф вырашыў завяршыць серыю: і адмыслова падваргаў непашкоджаныя фотакадры з Сабалёў тэрмічнай апрацоўцы. “Ставіў чайнік і кіпяціў яго над плёнкамі”, — дзельца Плыткевіч досведам “вымушанага” канцэптуалізму. Так падборка паступова аформілася ў цыкл.

— Па-шырастці, каб мне ўдалося паказаць гэту серыю ў 1990-я, — распавядае ён, — мяркую, здымкі сталіся б падзей. Тады яшчэ пераход на лічбавую фатаграфію толькі распачынаўся, ніхто не карыстаўся камп’ютарнымі рэдактарамі, і падобная праца з выявай падалася б цікавай. Тым больш, на мой погляд, супадзенне формы і зместу тут адбылося. Але я замарудзіў... — шкадуе Сяргей Міхайлавіч.

Упершыню “Чарнобыльскі сон” быў паказаны толькі ў 2012 годзе на выставе “Ступені”. “Але кантэкст — ужо зусім іншы, — канстатуе фатограф. — Камп’ютарная апрацоўка стала часткай працы фатографа, нікога падобным “ноухау” было ўжо не здзівіць. Аднак серыю прынялі цёпла, — распавядае аўтар, — і яна знайшла свайго глядача”.

Цікава, што гэта быў ужо інтарэс, у тым ліку, і да дакументальнага матэрыялу, які атрымаў новую інтэрпрэтацыю праз побытавую аварыю, а сама серыя ў 2010-я стала артэфактам ранейшага часу.

— Дэбютнік гурта “Trubetskoy” пад назвай “Magister Bibendi” выклікаў у музычных крытыкаў меркаванні палярныя: ад захаплення да поўнага непрыняцця.

— І я іх разумею. Пачаць, напэўна, варта з таго, што, магчыма, гурту не трэба было так называцца, бо асацыяцыі з “Ляпісам...” будуць пераследаваць яго да канца існавання. Па дамоўленасці з Міхалком яшчэ не “Trubetskoy” павінен быў выконваць нешта з рэпертуару “Ляпіса...” ды нешта новае — а-ля “Ляпіс...” не “рэвалюцыйнага” перыяду, без месіджу. Нейкі выпрацаваўся іншы, вядома, але нічога глабальнага. І вось праходзіць першы канцэрт, пасля якога мы атрымліваем ад Сяргея поўнае карыта выказванняў ды забарону на выкананне яго песень. Гэта значыць, нам трэба было тэр-

Месяц пасля дня Ч

Гады два таму я пачаў актыўна звяртацца да свайго плёначнага фотаархіва.

Гэта падобна да здымак на вуліцы ці фотапалывання. Ніколі не ведаеш, што здымеш, або, як у маім выпадку, што трапіцца на вочы. Цяпер, калі выходзіш у горад з камерай, фатаграфавач даводзіцца рэчаіснасць (а гэта робяць сёння, хто лепш, а хто горш — тысячы прафесіяналаў і аматараў), але звярнуцца ў мінулае, у 1980-я (мой архіў, у асноўным, адносіцца да гэтага часу), маюць магчымасць нямногія.

Адзнятыя ж тысячы негатываў. Некаторыя плёнкі падпісаныя, але такіх, на жаль, адзінкі, большасць ляжыць без усялякіх апазнавальных часовых знакаў. Дзе, калі і што знята — даводзіцца ўгадваць ды вызначаць па ўскосных прыкметах або па суседніх кадрах.

Так было і ў выпадку з гэтай плёнкай. На кавалку газеты, у якую быў загорнуты негатыв, не стаяла, вядома, ні даты, ні месца здымкі. Калі з месцам было ўсё зразумела (паркі імя Максіма Горкага і Янкі Купалы ў Мінску), то з датай разабраўся не адразу. Па кадрах бачу, што свята, а якое — незразумела. І раптам на адным здымку вулічны мастак ставіць подпіс і дату пад малюнкам дзяўчынікі, але ставіць толькі лічбу! Малю, каб на суседнім кадры з’явіўся год. І сапраўды! На наступнай фатаграфіі той жа мастак паставіў поўную дату: 24.05.86! Звяртаюся да інтэрнэта і даведваюся: гэтым днём у Мінску ўпершыню святкаваўся Дзень славянскага пісьменства. Літаральна праз месяц пасля катастрофы на Чарнобыльскай АЭС...

Вадзім КАЧАН, фатограф, педагог

Несярэдняе звяно

(Заканчэнне. Пачатак на старонках 12 — 13.)

Таму што для таго, каб выжыць на маленькай прасторы, трэба быць універсальным ды адаптаваным пад вялікую колькасць слухачоў. А ў мегаполісе нахштат расійскай сталіцы, дзе навалом субкультур, музычных плыняў ды падплыняў, ахапіць увесь народ немагчыма. У Беларусі выканаўца можа стаць папулярным ды максімальна запатрабаваным, калі толькі “прадуе вяселлі” ды яго паказваюць па тэлевізары — у такой звязцы. Але мы не самотныя, прыбалтыйскія артысты таксама ламаюць галаву над тым, як ім выжыць, на якую публіку з якой мовай рабіць свой

чарговы прадукт. Маладыя гурты калясяць па заходнееўрапейскіх клубах з англамоўнымі праграмамі ў надзеі на тое, што нарвуцца на таго самага менеджара. А наогул, я не разумею нашых поп-артыстаў. Каналаў музычных у тэлевізары — процьма, хочаш яшчэ больш — спадарожнікавую антэну стаў, інтэрнэт пад рукой. А такое ўражанне, што яны ўсе толькі беларускія FM-станцыі слухаюць — тыя 25 працэнтаў не нашай музыкі, і спрабуюць у ёй знайсці нешта сучаснае, чаго можна прытрымлівацца. Але амаль нічога сучаснага ды трэндавага там няма. Не ведаю, чаму, дарэчы: у праграмных дырэктараў трэба спытаць.

— Таму што радзіма. Таму што гэта мае асяроддзе пасялення. Таму што тут мае блізкія ды сябры. І больш народу мне не трэба. Я тут вольна сябе адчуваю. Фінансава нічога не страціў, таму што ў Мінску займаюся той жа справай, толькі “рулю” цяпер адсюль. Руль змяніўся, машына засталася ранейшай.

— ...А тэма выдачы сертыфікатаў творчых работнікаў для вас актуальная?

— Вельмі. З аднаго боку паглядзець — я дармаед чыстай вады. З іншага — я ж некалькі гадоў таму ўступіў у Беларускі саюз музычных дзеячаў. Гэтага ж дастаткова для атрымання сертыфіката?..

Пытанні задавалі Кастусь АНТАНОВІЧ, Алег КЛІМАЎ, Настасся ПАНКРАТАВА, Сяргей ТРАФІЛАЎ

— Ты ж некалькі гадоў таму ўступіў у Беларускі саюз музычных дзеячаў. Гэтага ж дастаткова для атрымання сертыфіката?..

— Вы жылі ў Маскве... — 10 гадоў. — І вярнуліся. Чаму?

— Ты ж некалькі гадоў таму ўступіў у Беларускі саюз музычных дзеячаў. Гэтага ж дастаткова для атрымання сертыфіката?..

— Вы жылі ў Маскве... — 10 гадоў. — І вярнуліся. Чаму?

